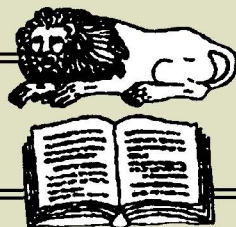
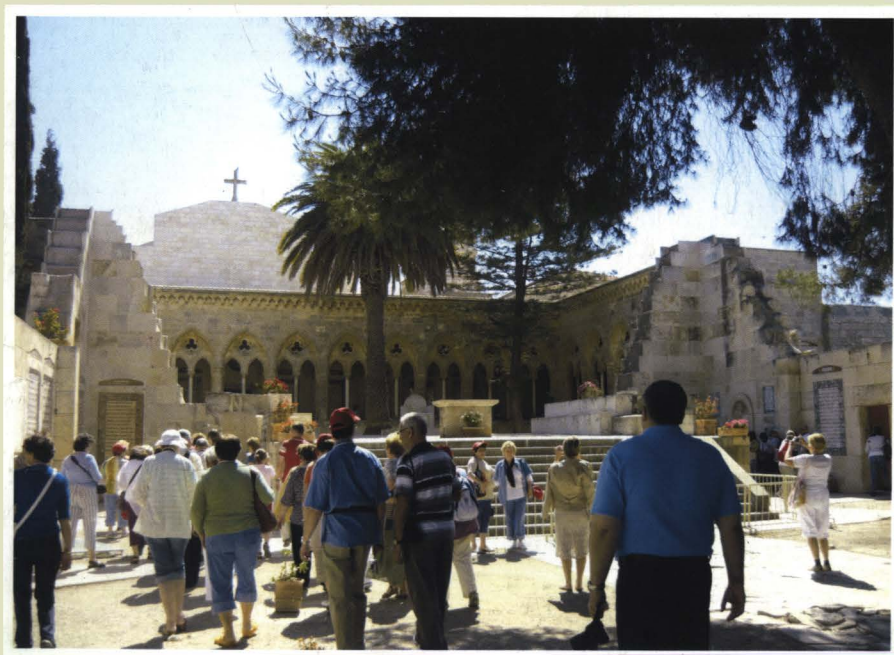

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

81. szám

Szentírásvasárnap

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

Budapest, 2010

Jeruzsálem, Miatyánk templom (V.É. felv.)	címlap
Ajánlás (Tempfli József)	1
Csendes percek (Székely János)	2
Bibliai régészet (T.B.)	3
A Szentsír-templom (Gyürki László)	10
<i>Élő Ige Bibliaiskola, 71. óra (Vágvölgyi Éva)</i>	19
Biblikus folyóiratok szemléje (Székely István)	33
Olvasóink kérdezik (Kránitz Mihály)	41
Társulatunk életéből	46
Ajánlatunk	47

J e r o m o s f ü z e t e k
az első magyar szentírástudományi folyóirat
– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6. Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök, 9-17-ig ☎ 332-22-60

Email: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Honlap: www.biblia-tarsulat.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: Székely István, Tarjányi Béla,
Thorday Attila, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: *mondAt Kft.* • Budapest
www.mondat.hu

Éhség Isten Szava után

Az Egyház immár kétezer éves története folyamán nap mint nap a Biblia kimeríthetetlen forrásából táplálkozik. Az ószövetségi könyvek a választott nép üdvtörténetének felelevenítésével korunk kihívásaira adnak eligazítást; a Jézus életéről szóló evangéliumi beszámolók a keresztyén életvitel alapilléreit idézik emlékezetünkbe; Szent Pál apostol levelei pedig az ősegyház életéből villantanak fel jeleneteket, melyek a későbbi korok keresztyén egyházképének maradnak ősmintái.

Az Ámosz próféta által megidézett Isten szava utáni éhséget és szomjúságot érezzük napjainkban is, amikor a relativizmus és a közömbösség mértéktelen burjánzása közepette az igaz és a jó iránti vágyakozás minden ember szíve mélyén ott rejtezik. A célt-vesztettség keltette elbizonytalanodás érzetében vajon mi lehetne biztosabb fogódzópont, mint az Úr igéjének hallgatása?! „*Ég és föld elmúlnak, de az én Igéim el nem múlnak*” (Mt 24,35) – hangzik Jézus komor hangvételű intelme, mely számunkra sokkal inkább vigasztalás mint fenyegetés. Egymást követő generációk lapozták a Biblia oldalait évezredek óta, hogy Isten üzenetét saját korukra is értelmezzék. Mi is szomjazzuk és éhezzük Isten Igéjét, és lelki táplálék gyanánt nap mint nap magunkhoz vesszük.

Tempfli József
(Nagyvárad, a Biblia Évének megnyitása)

Csendes percek

Isten már a szavaiban is önmagát akarta nekünk adni. Amikor Isten szólt, elsősorban nem információkat akart közölni. A Biblia nem hittankönyvhöz hasonlít. Isten nem „okos dolgokat” akart nekünk elmondani. Mindenekelőtt önmagát akarta belerejteni a szavaiba. A huszadik század egyik legnagyobb teológusa, Karl Rahner mondta: a kinyilatkoztatás önközlés. Isten önmagát akarta nekünk adni a szavaiban. A Biblia végtelenül egyszerű mondatokkal van tele. Ahhoz hasonlókkal, amelyeket egy édesanya mond a gyermekének. Ne félj, én veled vagyok. Ha tengereken kelsz is át, ott leszek, a folyók nem borítanak el. Isten azért szólalt meg, hogy önmagát adhassa nekünk. Az ő jelenlétének a tüze rejtőzik a Biblia szavaiban, a sorok között. Az az ember kezdi érteni a Bibliát, aki megérzi ezt a tüzet a betűk mögött, a sorok között. Isten szava elsősorban nem betű, hanem lélek és élet. Isten élő jelenlétét hordozza. Akkor kezdjük érteni a Bibliát, ha magunkon érezzük Jézus tekintetét. Ugyanúgy, mint valaha Máté, aki a vámasztaltól fölkel, és megbabonázva mindent otthagy. A Biblia nem egy kényelmes könyv. Nem érthetjük meg a fotelben ülve, lapozgatva. Csak az életünkkel érthetjük meg. Az ember akkor tudja a maga életébe beengedni az élő Istent, ha engedi, hogy ott sok mindent felforgasson. (...)

Mindenkit bátorítok arra, hogy vegye a kezébe ezt a könyvet. Akkor is, hogyha nem értitek egészen. Az élő Isten rejtőzik benne, az ő ereje, ami az ember életét teljesebbé teheti, szép lendületet adhat egy emberi életnek. Boldog, aki olvassa! Isten már a szavaiban is önmagát akarta nekünk adni. Ez teljesedik be aztán az Eucharisziában. Saját testét, önmagát kínálja nekünk Jézus. Az élet kenyerét, amely életet ad a világnak.

Székely János
(Nagymaros, 2008. május)

Bibliai régészet

*A Múlt-kor internetes portál híradásai alapján
összeállította Tarjányi Béla*

Szenzációs lelet a Júdeai-sivatagban

2000 éves bibliai tekercs-töredékhez juttatott egy izraeli régészt egy beduin a Júdeai-sivatag egyik völgyében. 50 éve ez az egyik legfontosabb régészeti lelet Izraelben.

Chanan Eshel, a tel-avivi Bar Ilan Egyetem régésze 1986 óta kutatott a Júdeai-sivatag déli részén. Tavaly titkos találkozóra hívta egy beduin azzal, hogy szakmai segítséget kér tőle. A Holt-tenger mellett, egy faluban egy elhagyatott rendőrőrsön a beduin két kis barna bőrdarabot mutatott a professzornak, melyeken héber írás volt, és amelyekért állítólag - mintegy négy millió forintnak megfelelő - húsz ezer dollárt ajánlottak neki a feketepiacon.

A beduin azért fordult az ismerős izraeli régészhez, hogy az fölbecsülje a töredékek értékét. A találkozó azért volt szigorúan titkos, mert a leleteket be kellett volna szolgáltatni az illetékes hatóságnak, s ennek elmulasztása Izraelben büntetendő cselekmény. Chanan Eshel – ahogy most Tel-Avivban elmesélte – azonnal lefényképezte a tekercseket, mert nem is remélte, hogy viszontlátja azokat. Idén márciusban aztán újra felkereste a beduint, és a kétezer éves töredékek még megvoltak. Végül az egyetem nevében a régész megvette darabját 3000 dollárért (mintegy 600 ezer forint).

A két kis töredéken az írás Mózes III. könyvéből, a Tóra középső részéből való, és a Kr.e. 135 körüli időre datálható. Vélhetően azoktól a menekültektől származnak, akik a zsidók rómaiak elleni, Bar Kochba vezette felkelésének leverése után a Holt-tengerhez közeli Nahal Arugot-i barlangokban húzták meg magukat.

A tekercs-töredékeket most az Izraeli Régiségeket Vizsgáló Hatóság veszi górcső alá. Steven Pfann archeológus megjegyezte: érdekes és egyúttal bátorító, hogy a Júdeai-sivatagban az 1960-as évek óta az első szenzációs lelet került elő, ahol korábban azt hitték, hogy nincs semmi említésre méltó. A hatóság vizsgálata indokolt: nemrég hasonló körülmények közt került elő Jézus testvére, Jakab koporsója, ám arról hamar kiderítették, hogy modern-kori hamisítvány.

Chanan Eshel régész közlése szerint az újabb két töredék része annak a 15. tekercsnek, amelyet ebben a térségben találtak, és abból a korból való, amikor a Bar Kochba vezetésével a zsidók felkeltek a rómaiak ellen az időszámításunk szerinti 132-135 között, de egyúttal az első olyan lelet, amelyen Mózes III. könyvéből való részletek vannak.

Az izraeli régészek 1947 és 1956 között kutattak át 11 barlangot a Holt-tenger nyugati partján, és több mint 1000 ősi szöveget találtak, köztük az úgynevezett Holt-tengeri tekercseket.

Jeruzsálemben találták meg Heródes kőfejtőjét

"Szenzációsnak" minősített felfedezést tettek a közelmúltban elvégzett ellenőrzés során Jeruzsálemben: ráakadtak arra a mészkőbá-

nyára, amelyből 2000 évvel ezelőtt a (Nagy) Heródes által épített második jeruzsálemi Nagytemplom kötömbjeit kitermelték.

"Most már tudjuk végre, hogy miként volt képes Heródes király gigantikus építkezéseit végrehajtani és hol talált rá ezekre, a némelykor az egyiptomi piramisoknál is impozánsabb kötömbökre" - mondta Juval Barukh, az izraeli régészeti hivatal helyettes igazgatója a sajtó képviselőinek. A mészkőbányára két hónappal ezelőtt akadtak rá egy közmunkálatokat megelőző rutinellenőrzés során - magyarázta Barukh a lépcsőzetesen sorakozó hat-hét méter hosszúságú kötömbök közt állva.

A Szent Város északi negyedében található mészkőbánya három vagy négy kilométerre lehet a Heródes által épített, és a rómaiak által Kr.u. 70-ben lerombolt templomtól, azon a helyen, ahol azután az iszlám harmadik szent helye, az Al-Aksza mecset felépült. Jeruzsálemnek az Izrael által 1967-ben elfoglalt arab lakosságú keleti szektorában, Ramat Slomo ortodox zsidó negyedben van.

"Azon nyomban felismertük ennek a mészkőbányának kivételes jelentőségét, azt, hogy történelmi szemszögből nézve szenzációs felfedezésről van szó" – hangsúlyozta Barukh, aki szerint a "malaké" minőségű (az arab szó jelentése: királyi) vakítóan fehérszínű mészkő márványra emlékeztet, és a helyszínen kialakított, 5-7 tonna súlyú

páratlan kőoszlopok hasonlítanak a Heródes által épített templom utolsó maradványához, a júdaizmus legszentebb emlékéhez, a jeruzsálemi Siratófalhoz.

A helyszínen Heródes király korabeli pénzérméket, cserépdarabokat és szerszámokat is találtak, illetve egyedülálló leletnek tekinthető egy vasból készített, két kőoszlop közötti hasadékba beakadt véső is. A ciszjordániai Ramallahot Jeruzsálemmel összekötő útvonal néhány száz méterre halad el a mészkőbányától. Mint Barukh elmondta, ezen az úton haladva két héttel ezelőtt rátaláltak a Heródes király idejében a hatalmas kőtömbök szállításához épített út nyomaira is.

(Nagy) Heródest (Kr.e. 73 - Kr.u. 4) a rómaiak nevezték ki a mai Ciszjordánia egy részén elterült Júdea királyává. Nagyszabású építkezéseivel, így a jeruzsálemi Második Templomon kívül Caesarea kikötővárosának kiépítésével, valamint a maszadai, a jerikói és a hérodioni palota megalkotásával vált híressé.

Titokzatos kövek emelkedtek ki a Kinneret-tóból

Titokzatos kövekből álló szabályos oszlopsort fedeztek fel a Kinneret-tó mostanra kiszáradt partvonalán, amelynek építői illetve

rendeltetése egyaránt ismeretlenek – számolt be róla a Háárec című izraeli napilap.

Az emberkéz készítette oszlopok, amelyek csak nemrég, a vízszint kétméteres apadásával váltak láthatóvá, egymástól 30-30 méterre, 3,5 kilométer hosszan húzódnak végig a tó keleti partján. A köveket felfedező Gál Icáki szerint a mintázat "lenyűgöző jelenség", és egy hatásos építkezés nyomait mutatja.

Bár a köveket tudományosan még nem vizsgálták meg, több elmélet is született már azok rendeltetésével kapcsolatban. Az egyik szerint a római uralom alatt a térségben virágzó Szusszita és Gadara ókori városai közti határvonal maradványai, míg mások szerint apró őrtornyok vagy kisebb épületek romjai lehetnek, illetve azt is elképzelhetőnek tartják, hogy halászhálókat száríthattak rajtuk. Van, aki arra tippel, hogy a közeli szikla erózióját hivatottak megállítani, és Icáki is ebben hisz, mert szerinte 1979-ben hasonló kísérletekkel próbálták megállítani az évente 10 centit omló köveket. A térség szakértőjeként is ismert férfi szerint bár a kövek előkerülése fantasztikus jelenség, a tó vízének apadása katasztrofális hatással járhat, hiszen a térségben a víz a legnagyobb érték.

Icáki nevét a történészek és régészek is jól ismerik: elsőként találta meg Gamla erődjének maradványait, ahol a zsidó háború alatt helyi harcosok csaptak össze a római légiósokkal. Szerinte a régészeknek a most talált oszlopokat is alaposan meg kell vizsgálni, és így talán sikerülhet az építés időpontját is megállapítani. Mindezek ellenére azonban azzal is tisztában van, hogy az is előfordulhat, hogy sosem fejtik majd meg a titokzatos kősor titkait.

A térségben nem ez az első szenzációs felfedezés: nemrégiben például Mirjám próféta nő rejtőzködő kútját vélték felfedezni a tó partvidékén. A történelem folyamán időnként előtűnő forrás a Biblia szerint Mózes népének az életet jelentette sivatagi vándorlásuk során.

Agyagtábla igazolja Jeremiás könyvét

Egy osztrák professzor szerint a British Múzeumban folytatott kutatásai közben egy olyan agyagtáblát talált, amelynek alapján bátran kijelenthetjük, hogy a Jeremiás könyvében olvasható szereplők mindegyike valós személy lehetett.

Michael Jursa, a Bécsi Egyetem kutatója a British Múzeum 130 ezer darabból álló ékírásos gyűjteményében elmondása szerint *"a bibliai régészet elmúlt száz évének legfontosabb bizonyítékára"* bukkant rá: szerinte ugyanis azzal igazolni lehet, hogy az Ótestamentum tényeken alapul.

Az osztrák professzor a babiloni gazdasági kimutatásokat tanulmányozta, amikor egy korábban is ismert névre bukkant: a 2500 éves táblán ugyanis II. Nabu-kudurri-uszur (azaz II. Nabukodonozor) fő eunuchja, Nabu-sarrusszu-ukin neve szerepelt. Az asszirológus szerint a hivatalnok Jeremiás könyvében Nebusazbán néven szerepel, és ott Jeruzsálem Kr.e. 587-es ostromakor a király fő szolgájaként jelenik meg.

A British Múzeum szakértője, Irving Finkel szerint az aprócska tábla az egykori eunuch kifizetési bizonylata 0,75 kg aranyról, és az Kr.e. 595-ben, a király uralmának 10. évében keletkezett.

Bár a Bibliában található személyeket már többször azonosították valós emberekkel, Nebusazbán egy különösen kiemelkedő figura lehet, mivel Finkel szerint ez a Bibliának korábban csupán irodalmi és kevésbé történeti értéke miatt elfogadott könyvét is hitelesítheti.

A frigyládára épült az első keresztény templom

A régészek bejelentették, hogy feltárták a világ egyik első keresztény templomát, amely a frigyládának otthont adó találkozás sátra helyére épült fel.

A Ciszjordániában található Siló mellett folytatott ásások során gazdagon díszített mozaikot és Jézus Krisztusra utaló feliratokat találtak. A Yitzhak Magen és Jevgenyij Aharonovics vezetésével dolgozó régészek szerint a most feltárt templom a 4. század végén épült, és lehetett a világ egyik első keresztény temploma.

Silóban az első ásásokat egy dán kutatócsoport végezte 1922-23-ban, majd az 1980-as évek elején folytatott feltárások igazolták, hogy egykor itt állhatott a találkozás sátra. A mostani munkálatok során arra találtak bizonyítékot, hogy a korai keresztények tudatosan építkeztek egy ősi szent helyre.

A Silóban dolgozó régészek számára a mozaik megtalálása óta az okozza a legnagyobb dilemmát, hogy a további munkálatok miatt feltörhetik-e azt. Siló lakói persze az ásítás folytatására ösztönzik a régészeket, hiszen számukra a jelenlegi politikai helyzetben egy hasonló lelet a további Izraelhez tartozást jelentheti.

Az Ószövetség szerint a Tízparancsolat tábláit tartalmazó frigyládát több száz éven keresztül tartották az Izrael központjának számító Silóban. Miután a filiszteusok feldúlták a várost, a ládát több helyen tárolták, majd végül a Salamon király által építtetett jeruzsálemi templomba került. Amikor 400 évvel később a babiloniak kifosztották a templomot, a frigyládának nyoma veszett.

Gyürki László

Furcsaságok a jeruzsálemi Szentsír templomnál

A ferencesek szentföldi folyóiratában érdekes ismertetést találunk R. Wagner ferences tollából a Szentsír templommal kapcsolatban. Elénk tárul a szent hely viszontagságos története, a szent helyeket őrző ferencesek évszázados küzdelme és szenvedése a szent helyekért, és a keresztények szomorú megosztottsága.

A Szentsír-templom Jeruzsálemben a kereszténység legszentebb és legtiszteletreméltóbb helye. Kisebb kupolája alatt található Üdvözítőnk halálának helye, ahol keresztje állt. A nagyobb kupola alatt volt a sír, ahol Jézust eltemették. Itt találták az asszonyok az üres sírt, és itt az a hely, ahol húsvét megkezdődött, amikor a Megfeszített tanítványainak mint élő mutatta meg magát. Az ortodoxok Anasztaszisznak – a feltámadás bazilikájának – nevezik. Nagy Konstantin császár és édesanyja Szent Ilona ezen a helyen építették fel az első templomot. Idők folyamán sok viszontagságot látott, a mai alakja a keresztes időkre megy vissza.

Minden keresztény zarándoklat fénypontjának kellene lenni, általában a keresztút végén ennek a szent helynek a meglátogatása. Sok zarándok számára, akik először látogatják meg, csalódást okoz. Belépéskor ugyanis nem egy nagy, csillogó helyiség fogadja, mint például a Szent Péter templom Rómában. Ezért zavartan és bizonytalanul áll és nem tudja, hogy melyik irányba menjen. Elveszve érzi magát az áttekinthetetlen épületben és sok helyen úgy érzi, hogy az nagyon rászorulna sürgős felújításra. Csak miután az először barátságatalannak érzett térhez és félhomályhoz hozzászokott, kezdi megbámulni a csodálatos architektúrát, örül a kupolának, amely a Szentsír fölött domborodik, megcsodálja azt a részt, amely a görög-ortodoxoké. A vasállvány, ami a Szentsírt támogatja, ismét egy szűkéses és alapos renoválásra utal.

Az intifáda idején szinte mindig üres volt a templom, imádságra és elmélkedésre hívott. A zarándoklatok felújulásával tolonganak a

látogatók és sokan – általában inkább a turisták, mint a zarándokok – nem tudatosítják, hogy a kereszténység legszentebb helyén vannak.

Ha hosszabb ideig a templomban szeretnénk maradni és csendben elmélkedni, nem csak a sok látogató és a nem tiszteletteljes viselkedés zavar, hanem a különböző keresztény felekezetek liturgikus imái és éneklései is. Sokszor egyszerre végzik hangos liturgiájukat és ez hangzavarnak tűnik. A templom nem csak Krisztus szenvedésére, hanem a mai kereszténység fájdalmas sebére, a hit egységének elvesztésére is emlékeztet. Ez a figyelmes látogató számára itt sajnos nagyon is érezhetővé válik. A különböző egyházaknak egy szabályozott programja van az imákkal és istentiszteletekkel kapcsolatban. A nem résztvevő megfigyelő néha úgy érzi, hogy még egymás ellen is imádkoznak és énekelnek, amikor a különböző felekezetek a másikat hangerővel le akarják győzni. Néha a zarándok- és turistavezető örül, ha csoportja figyelmét felhívhatja ezekre a keresztények közötti elmentékre az ő legszentebb templomukban. Az ilyen kínos keresztény összetűzések a Szentsír templomban – mint a közelmúltban az ortodox és örmény szerzetesek tetteleges veszekedése – eljut a nyugati sajtóig is. Még ha a zarándokok ritkán is tapasztalnak meg ilyet, a botrány létezik, amit a Szentsír-templom „tulajdonosai” a hitben való szétszakítottság miatt mutatnak.

De ha valaki egy kis jóindulattal figyeli a Szentsír templomban az életet és történéseket e hitben elszakadt testvérek között, az észreveszi, hogy azért általában békésen és keresztény módon történnek a dolgok. Aki viszont a Szentsír-templom történetét közelebbről ismeri és tudja, hogy e nehéz helyzet hogyan keletkezett, az ítéletében talán elnézőbb lesz. Ezt szeretnénk most közelebbről is megvizsgálni és bemutatni.

Először is a „Status quo”-val kell megismerkedni. A szó a latin „*in statu quo ante*” kifejezésből származik. Jelentése: „*abban az állapotban, ami azelőtt volt*”. Ezzel fejezik ki a jogi helyzetet, ami ma a Szentföldön a Szentsír-templomra és néhány más szent helyre érvényes. Lehetetlen röviden minden kérdést és problémát megmagyarázni, ami ezzel az összetett és nehéz jogi helyzettel függ össze. A következő kérdések és válaszok felvilágosítást szeretnének adni, és néhány félreértést megmagyarázni.

Mit jelent a „Status quo”? Vegyük példának a Szentsír templomot. Képzeljünk el egy épületet, amelynek egyidőben több tulajdonosa van. Vannak benne privát terek, amelyen tulajdonosuk (majdnem) azt tehet, amit akar. Itt nagyobb önállóságuk és cselekvőképességük van, mint a templom más területein. De még ezekben a privát területekben sem tehet az egyes tulajdonos mindent úgy, ahogy akar.

Azután vannak olyan részek, amelyeket a tulajdonosok kénytelenek a többiekkel megosztani. E közös területek használatát szabályozza a „Status quo”. De ez részben a privát részekre is vonatkozik. Például ezeken a részeken sem végezhetnek olyan régészeti ásatásokat, amelyek az egész épület alapját érintenék. A „Statu quo” tehát egyfajta szabályzat a közös tulajdonra. De a nehézség már ott is megmutatkozik, hogy egyes privát területek közösen is használhatók. Ilyen a „Föltámadott megjelenése Máriának” kápolna, amely a ferencesek egyedi tulajdona, de nekik is meg kell engedni más tulajdonosoknak a napi bejárást egyes liturgikus tevékenységre. A Kálvária oltárának a görög-ortodoxok az egyedüli tulajdonosai, de nekik is át kell engedni a ferenceseknek az évi nagypesteki istentiszteletekre.

A Szent Sír bejárata

Mióta létezik a „Status quo”? A Szentsír-templom Jeruzsálemben minden időben vonzotta nyugatról és keletről a keresztényeket. Aki oda elzarándokolt, a saját nyelvén és rítusa szerint imádkozott és tartott istentiszteletet. A legnagyobb felekezetek a szent helyeket békében megosztották egymás között. Az együttélés általában jó volt és nem veszélyeztette szakadás.

Amikor a Szentföld 1516-ban ozmán hatalom alá került, akkor kezdtek gyakoribb feszültségek keletkezni. Ennek oka egy jelentős változás volt, ami az ortodox egyházon belül indult meg. A 16. században a görög ortodoxok a bennszülött arab klérust, akik a zsidó

keresztény egyház eltűnése óta a patriarkális funkciókat végezték, kezdték háttérbe szorítani. 1662-ben az ortodox patriarkátus felvette a „Görög-hellén Ortodox Jeruzsálemi Patriarkátus” nevet. A görögök, akik most az ortodox felekezeten belül az urak lettek, elkezdték az ő „fekete bárányaikat”, a latinokat visszaszorítani, akik addig majdnem minden szent helyet birtokoltak.

Megkezdődött a harc a szent helyekért, amiben a politikai hatalmak is szerepet játszottak. Sok fermánt (kormány-rendeletet) adott ki Isztambulban az ozmán (török-mozlim) kormány, hogy a vitákat a Szentföldön elsimítsa. Ezek többnyire az ortodoxok javára történtek. Ezt lehet a „Status quo” kezdetének tartani. A török-ozmán kormány Isztambulban, melynek a Szentföld is alá volt rendelve, a keresztények közötti vitákat a szent helyekkel kapcsolatban 1852-ben végleg be akarta fejezni. Egy fermánt adott ki, ami meghatározta, hogy *minden ügy maradjon, mint ez abban a pillanatban volt*. Ez a fermán 1852-ből a valóban létező dolgok állásából (Status quo) egy jogi állapotot teremtett.

Még ha a ferencesek ellenezték is, a Párizsi Szerződés (1856) a Krími háború után (1854-1856), és a Berlini Szerződés (1878) a Balkáni háború után (1876-1878), ezt a dekrétumot politikailag véglegesen rögzítette. A vallási érdeket feláldozták az európai diplomácia oltárán, annak érdekében, hogy Franciaország és Oroszország Keleten nagyobb befolyást nyerjen.

Van-e ennek a „Status quo”-nak szövege - kérdezzük. A „Status quo” sok nehézségből az egyik éppen az, hogy nincs írásban lefektetett törvényszövege. A szöveg a szó legszorosabb értelmében az 1852-es dekrétum, ami kijelenti, hogy semmit sem szabad változtatni. A „Status quo” konkrét megvalósításánál a szóbeli hagyományra és a leírt igazolásokra kell támaszkodni. Ezek az írásos bizonyítékok az évszázadok folyamán keletkeztek, egyrészt úgy, hogy a különböző egyházak egymás elleni panaszaikat felírták, másrészt a mindenkori mozlim hatalom által ezekre kiadott (gyakran ellentmondásos) fermánok. Ezek vonatkozhatnak a templomban való út-jogokra, az egyes felekezetek liturgiáinak idejére és módjára, a takarítási munkálatok hatáskörére, a liturgikus tárgyak elhelyezésére, a szönyegekre és gyertyák helyére, és más hasonlókra.

Felsoroljuk a „Status quo” alapelveit.

1. „Mindent az 1852-es állapotban kell hagyni”, a szőnyegek helyétől a gyertyák számáig. Tehát nem lehet semmi újat bevezetni. A Szentsír-templomban pl. nincs nyári- és téli- időszámítás. A húsvét vigíliájának éjszakai ünneplése a II. Vatikáni Zsinat liturgia-reformja ellenére nagyszombat reggel maradt.

2. „A résztvevő közösségek megegyezése”. Minden munkálat a közös területeken csak a három felekezet megegyezése szerint történhet.

3. „A fennálló jogok rögzítése”. E szerint csak a görög-ortodoxoknak, a latinoknak és az örményeknek vannak a Szentsír-templomban jogai. A koptoknak és szíriaiaknak a Szentsír-templomban csak egész kevés használati joguk van. Az etiópiaiak liturgiájukat csak a Szentsír-templom tetején tarthatják. Mivel a katolikus egyház jogai csak a latin rítus számára érvényesek, a Rómával egyesült keleti rítusok a Szentsír-templomból ki vannak zárva. Például a melkitáknak, a Rómával egyesült ortodox egyháznak nincs joga a Szentsír-templomban istentiszteletet tartani.

Ha a ferencesek a Szentsír-templomban és a Születési barlangban Betlehemben az ortodoxok minden kitoloncoló kísérlete ellen jogukat nem védték volna, ma ezeken a helyeken nem lehetne katolikus istentiszteletet tartani.

Miért van a „Status quo” ellenére ismét és ismét vita, veszekedés? Mivel nincs írott szöveg, s a hagyománynak lehetséges más és más értelmezése. Ez könnyen vezet ahhoz a felfogáshoz, hogy a tények törvényt teremtenek. Ezért is vigyáznak egymás legkisebb ténykedéseinél is arra, hogy a létező jog csorbát ne szenvedjen, és főképpen új ne jöhessen létre.

Hogyan szabályozzák a vitákat és véleménykülönbségeket? Athanasius Macora testvér, aki a ferenceseknél a „Status quo” problémák illetékese, elmondja: Ma a három vallás képviselői (a latinok, ez a római katolikus egyház, amelyet a ferencesek kusztódiája képvisel, a görög-ortodoxok, és az örmény patriarkátus) legalább 10 naponként, de néha hetenként rendszeresen találkoznak. Ekkor megbeszélik az újdonságokat, amelyeket nekik a „Status quo”-val kapcsolatban mint

betartásokat, vagy megsértéseket jelentettek. Megbeszélik a kivételes látogatásokat az államfők, vagy püspökök részéről a Szentsír-templomban. Megtárgyalják a tennivalókat a Szentsír-templommal kapcsolatos szükséges építészeti munkálatokról. A 60-as évek óta e rendszeres találkozások eredménye, hogy lehetővé vált a megegyezés a Szent Sír kupolájának szükséges renoválására. Újabban tárgyalások folynak egészségügyi berendezéseknek a templomba való telepítésére. Ezen találkozások alkalmával a kusztódia informálja a többi társat a földrengésbiztonság állásáról a templomra vonatkozólag.

Lehetséges-e a „Status quo”-nak egy nap majd írásbeli rögzítése, és azzal minden vita megszüntetése? Az izraeli Raymond Cohen, Jeruzsálemben a héber egyetemen a nemzetközi összeköttetések professzora utolsó könyvében (Saving the Holy Sepulchre, 2008, Oxford University Press) ír a Szentsír-templomról. A ferences Athanasius Macora ezt idézi, és azért harcol, hogy az egész „Status quo”-t írásba kellene lefektetni. A ferences testvér úgy gondolja, ha egy minden részletet szabályozó szöveg le volna írva, akkor minden vita megszűnne, mert mindenki tudná mit kell tennie. Ha hibákat követnének el, könnyű volna azt észrevenni, mert a szabályok írásba vannak lefektetve.

Figyelemre méltó, hogy amíg a keresztények a „Status quo”-t botránynak tartják, Cohen professzor ebben egy jó példát lát arra, hogy hova kellene az izraelieknek és a palesztinaiaknak eljutnia az ország békés felosztásában...

Remélhető-e egyszer, hogy a „Status quo”-t írásba foglalják? Ha nem is rögtön, de ezt a célt el fogják érni, állítja P. Athanasius Macora. Szerinte ezt már korábban is el lehetett volna érni, s csak személyeken múlik, akik ezért felelősek. Az útnak 95%-át már megtették. Jelenleg több közös projekt van útnban. A ferencesek egész konkrét problémákon próbálnak dolgozni, s remélik, hogy olyan viták az orthodoxok és örmények között, mint amelyek közül az egyik a közelmúltban tetteles verekedésben végződött, nem fordulnak elő, mert ez nagyon árt a keresztények tekintélyének. Ilyen eseményekre rábuknak a médiák, és azzal nagy kárt okoznak. Nem ezt érdemli sem a „Status quo”, sem a Szentsír-templom, még kevésbé az öku-menizmus a Szentföldön.

A Szentsír-templom kulcsai mozlimok kezében vannak. Számunkra, a Szentsír-templom nyugati látogatóira ez is a meg nem érthető különlegességekhez tartozik. A keresztények legtisztéletreméltóbb szentélyének kulcsaival két mozlim család rendelkezik. Ők nyitják ki reggel és zárják be este a Szentsír-templomot. A ferenceseknek egy kis zárdájuk van a Szentsír templomban. Innen kijönni, vagy ide bejutni éjjel nem lehet, mert a kulcsot a két mozlim család őrzi.

Ennek a furcsa ténynek az oka nem a keresztény felekezetek viszálya, akik a Szentsír-templomot gondozzák, és természetes lenne, hogy náluk legyen a templom kulcsa. Az ok messze a régmúlt történelemben nyúlik vissza.

Amikor Omar kalifa Kr.u. 638-ban Jeruzsálemet elfoglalta, az akkori szíriai arab pátriárka Szophroniosz, azt kérte tőle, hogy a szent helyeket – különösen a Szentsír-templomot – kímélje meg. A kalifa egyetértett ezzel és a pátriárka kíséretében meglátogatta a Szentsír-templomot. Mikor a mozlimok számára elérkezett az imádság órája, – így beszéli el krónikájában Eutychius az alexandriai pátriárka, – Omar elhagyta a templomot, mert nem akarta a templomban elmondani imáját. Attól félt, hogy a jövő nemzedék ott elmondott imája miatt a Szentsír-templomot mecsetté alakítaná át. Omar kalifa határozatot adott ki, amely ezt a ma is érvényben lévő különlegességet megmagyarázza. Mivel tudatában volt, hogy milyen fontos helye a Szentsír a keresztényeknek, elrendelte, hogy a templomot belépődíj ellenében lehet látogatni. Ezért aztán minden bejáratot befalaztatott egy kivételével, ami a mai egyetlen bejárat, hogy a belépődíjat könnyebben be lehessen szedni. A kulcsot a Nusseibeh család gondjaira bízta.

1192-ben mikor Oroszlánszívű Richárd azt a szerződést kötötte, ami a keresztények számára ismét szabad belépést adott Jeruzsálembe, az akkori mozlim uralkodó Jeruzsálemben a Szentsír-templom kulcsait átadta, amit aztán Szaladin Jeruzsálem visszafoglalásakor a keresztésektől visszavett és ismét a Nusseibeh család gondjaira bízta.

Amikor Jeruzsálem és a Szentföld 1517-ben török-ozmán uralom alá került, a Nusseibeh családnak a Szentsír-templom jól jövedelmező kapuszolgálatát a Joudeh családdal kellett megosztani, akiket az új török uralkodó előnyben részesített. Azóta a Joudeh családé a

kulcs. Ők minden reggel átadják a kulcsot a Nusseibeh családnak, aki aztán reggel kinyitja, és este bezárja a kaput.

1831-ig minden zarándoknak, aki a Szentsír-templomot meg akarta látogatni, belépődíjat kellett fizetni. Ma a templomért felelős keresztény felekezetek mindkét családnak havi átalány összeget fizetnek azért, hogy ők a kaput naponta nyitják és zárják. A különböző ünnepi bevonulásokért nagy ünnepekkor, vagy magasabb egyházi vagy állami tisztviselők látogatásakor, külön díjat kell fizetni.

Miért a ferencesek a latinok (Római katolikus egyház) képviselői a Szentsírnál és a Szentföldön?

Amikor Szaladin 1187-ben legyőzte a keresztéseket, a latinokat kiűzték a Szentsír-templomból, de Oroszlánszívű Richárd 1192 és II. Frigyes császár 1229. évi békeszerződése után visszatérhettek. De már 1244-ben a latinokat újra kiutasították a Szentsír-templomból. Ez alkalommal a khorazmín lovas bandák foglalták el Galileát és Jeruzsálemet, s a keresztények között szörnyű vérfürdőt rendeztek és a Szentsír-templomot is megrongálták.

A Golgota oltára

A 14. században sok zarándok kereste fel Jeruzsálemet, különösen a keleti keresztények: nesztoriánusok Mezopotámiából, monofiziták Egyiptomból, örmények, etiópiaiak, szíriaiak, görögök a Bizánci Birodalomból és Georgiából. Ha ezek a zarándokok Jeruzsálembe jöttek, általában az ő rítusuk szerzeteseinél vagy papjainál laktak, akiknek egyszerű telephelyeik voltak a bejáratnál vagy a Szentsír-templom közelében. Egyedül a georgiaiak lakhattak a bazilikán belül egy külön szerződés alapján, amit az Egyiptomi szultán és Tamara királynő kötöttek. Ételt és áldozati adományokat a bejáratnál lévő nyíláson keresztül kaptak.

De a katolikusok helyzete, akik 1244 óta Szentsír-templomban minden jogukat elvesztették, nem tartott örökké. A nyugati uralkodók, akik nem remélhettek abban, hogy a szent helyeket fegyverrel visszaszerzik, a különböző szultánokkal próbáltak egyezkedni, hogy ismét katolikus liturgiát lehessen tartani és a szent helyekre látogató nyugati zarándokokról gondoskodhassanak. Anjou Róbert nápolyi király és felesége Mallorkai Sancia sikeres tárgyalásokkal és sok pénzzel elérték Melek-en Nasser szultánnál, hogy a latin közösség hivatalosan is letelepedhessen Jeruzsálemben. VI. Kelemen pápa e latinok számára való letelepedési jogot a ferenceseknek adta, akik Szent Ferenc napjaitól kezdve szívós fáradtsággal és békés eszközökkel biztosították, hogy a szent helyek a nyugati egyház számára elérhetővé legyenek.

1335-ben közvetlen a Cenákulum (az utolsó vacsora terme) közelében – ami jogilag a katolikus egyházé volt –, megalapították a Sion Hegye Konventet. Ebben az évben VI. Kelemen pápa bullája feljogosította őket arra, hogy állandóan a Szentsír-templomban maradjanak, ott istentiszteletet tartsanak és a szent zsolozsmát végezzék. Saját területként kapták meg azt a helyet, ahol a feltámadt Krisztus Anyjának, Szűz Máriának megjelent. Ez lett azután kis konventjük kápolnája a Szentsír-templomban. Soha többé, a mai napig sem hagyták el a testvérek ezt a szent helyet. Ma általában tíz testvér él ebben a konventben, akik nem egy egyszerű és könnyű szolgálatot végeznek a Szentsír-templomban.

1347-ben a ferencesek Betlehemben is letelepedtek, s a pápai bulla a „Szent helyek őreiként” ismerte el és iktatta be őket. 1363-ban megkapták Mária sírját a Kidron völgyében és 1392-ben az apostolok barlangját az Olajfák hegyénél. 1620-ban megvásárolták Názáretben az Angyali Üdvözlés szentély romjait. 1631-ben Jézus Színeváltozása szent-hely romjait vették meg a Tábor hegyen.

1335-től 1840-ig csak a ferencesek voltak az egyedüli latinok, akiknek engedélyük volt, hogy állandóan Palesztinában tartózkodhatnak és működhetnek. Az ő szívós kitartásuknak és okos politikájuknak köszönhető, hogy ma a katolikus zarándokok a Szentföld legtöbb bibliai helyén imádkozhatnak, és istentiszteletet tarthatnak.

É l ő I g e**BIBLIAISKOLA****Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat***Vágvölgyi Éva***A „szent háború”****A megiddói csata és Debóra éneke (Bír 4-5)****A.) Alapgondolat***A szent háború*

A mai nyugati civilizációtól már idegen a szent háború fogalma, nem is igazán értjük, hogy mitől lesz egy háború szent? A háború akkor szent a Biblia megfogalmazása szerint, ha Isten ügye. De hogyan válik Isten ügyévé egy háború? A természeti népeknél az ősoket tisztelték istenként. A korai kultúrákban is megtaláljuk ennek nyomait, hogy a meghalt uralkodó a későbbi korok kultuszában megistenült, lásd pl. Oziriszt. Így minden népnek saját istenei voltak (vagy ahogy Dániel fogalmaz, angyalai: Dán 10,13; 12,1). Istenek és népek érdekszövetségben voltak egymással, az isteneknek az volt az érdeke, hogy az őt tisztelő népet segítsék, mert ha a nép kihalt, beolvadt, nem volt többé tisztelőjük (Zsolt 115,17). Így a népek harcában az istenek is részt vettek, küzdöttek egymással. Ebben a felfogásban gondolkodik az ÓSz is, amikor a zsoltárokban Jahvét, Jákob v. Izrael Istenét a legfőbb Istennek nevezi (Zsolt 50,1; Zsolt 84,8; Zsolt 86,8; Zsolt 89,7; Zsolt 95,3; Zsolt 96,4; Zsolt 97,9; Zsolt 135,5)

Istent gyakran nevezi a Seregek Urának is a Biblia, (szabaoth héb. 'seregek'), Jahve (Elohim) neve főleg a próféták írásaiban gyakran összekapcsolódik a Seregek Ura névvel. Izrael törzsei voltak az Úr serege (Kiv 7,4; 12,41; vö. 6,26; 12,17.51; Szám 1,3.52), azzal összhangban, hogy Jahvét hadúrként képelték el (vö. Kiv 15,3: „Az Úr

nagy harcos”; Szám 24,14; 1Sám 17,45; Zsolt 24,8: „Az Úr, a harcban verhetetlen”); vagy az égi lények jelentik a seregeket (angyalok v. csillagok; vö. Ter 2,1; Józs 5,14; Zsolt 103,21: „áldjátok az Urat, égi serege...” Az ÓSz-ben, miként a régi araboknál, a háborúnak, legalábbis a királyság előtti időkben vallási jellege volt. A háborúban Izraelnek az volt a kötelessége, hogy Jahve „izzó haragját” kitöltse az ellenségen (1Sám 28,18). Izrael fiai szentnek tekintették a háborút (Jer 6,4; Mik 3,5; Jo 4,9), kultikus tisztasággal készültek rá, így pl. tartózkodtak a nemi érintkezéstől (1Sám 21,6; 2Sám 11,11). Jahve, mint a Seregek Ura (szabaoth) maga adta a parancsot a háborúra (Iz 13,3; Jer 51,27), ott volt vagy ő maga, vagy a ládája Izrael fiaival a táborban (Szám 14,42; MTörv 23,15; 1Sám 4,7; 2Sám 11,11), és számba vette, vezényelte a sereget (Iz 13,4). Jahve volt Izrael hadijelvénye (Kiv 17,15), pajzsa és kardja (MTörv 33,29), harcosa (Kiv 15,3) és verhetetlen hőse (Zsolt 24,8). Maga harcolt Izrelért (Józs 10,14) azzal, hogy rémületet, zűrzavart támasztott az ellenség táborában, segített Izrael csapatainak (Kiv 23,27k.; MTörv 7,20; Józs 10,10 kk.; 24,12). A zsákmány átok alá esett, azaz Jahvét illette; Izrael háborúi Jahve háborúi (Kiv 17,15; Szám 21,14; 1Sám 18,17; 25,28), Izrael ellenségei Jahve ellenségei voltak (Bír 5,23.31). Később a királyok vezették Izrael harcait (1Sám 8,20); de előbb megkérdezték Jahvét, és áldozatot mutattak be (pl. 1Sám 14,37).

A kumráni iratokhoz sorolt Damaszkuszi irat is ismeri a szent háború fogalmát. Ez az irat tulajdonképpen egy háborús szabályzat, amelynek E. L. Sukenik először „A világosság fiaink harca a sötétség fiai ellen” címet adta. Azt a harcot írja le, amelyet a világosság fiai, vagyis a szekta tagjai fognak majd a végső időben folytatni az egész világ ellen. Ebben a küzdelemben nagy szerep jut a papoknak. Az irat szerzője előre megfogalmazza azokat a himnuszokat, amelyeket majd a győzelem kivívása után fognak énekelni (vö. Haag).

Az ÚSz-ben többé nem „szent” a háború, a háborúról alkotott elképzelés Jézus nyomán gyökeresen megváltozik. Jézus kijelenti, hogy Isten országa nem evilági ország, és nem is evilági „fegyverekkel” folyik érte a küzdelem, ahogy Szt. Pál megfogalmazza: „Vegyétek fel tehát Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon, s megállhassatok, mert mindent megtettetek. Úgy álljatok tehát,

hogy derekatokat övezzétek fel igazságossággal, s öltsetek magatokra a megigazulás vértjét! Lábatok saruja legyen a béke evangéliumának hirdetésére való készség. Mindezekhez vegyétek a hit pajzsát, amellyel kiolthatjátok a gonosz minden tüzes nyilát. Vegyétek fel az üdvösség sisakját is, és a Lélek kardját, vagyis az Isten ígését. Mindenkor esedeztetek a Lélekben, minden imádságban és könyörgésben, s öbenne virrasszatok teljes állhatatossággal könyörögve az összes szentért, és értem is, hogy Isten adjon nekem szavakat, amikor megnyitom ajkamat, hogy bátran hirdessem az evangélium titkát, aminek hírnöke vagyok a bilincsekben is; hadd beszéljek bátran, amint kötelességem” (Ef 6,13- 20).

B.) Szöveg: Bírák könyve, 4-5. fejezet

C.) Bevezetés

I.) A megiddói csata elemzése a Kison pataknál (Bír 4,1-24; 5,31c).

A Bírák könyve 4-5. fejez. arról az ütközetről szól, amelyet az izraeli törzsi koalíció vívott a kánaáni kaszás szekerek ellen a Kison pataknál. Az esemény egy prózai gyűjteményben (Bír 4,1-24; 5,31c) és egy dalban (Bír 5,2-31b) maradt ránk. Mindkét gyűjteményt nagyon ősi hagyományként fogadják ma el, jóllehet a gyűjtemények mai formája viszonylag későinek mondható.

A először prózagyűjteményt vesszük sorra:

1. A tagolása

Bír 4,1-3	keret
4,4-9	Debóra és Bárák
4,10-16	Bárák és Sisera
4,17-22	Sisera és Jáhel
4,23k.;5,31c:	keret

A prózagyűjtemény három fő részre tagolódik, melyet két főszereplő fémlemez. A főrészeket mindig ugyanaz az ún. „detuteronomista keret” zárja, amely a Bírák könyvében újra meg újra előfordul.

2. A „deuteronomista keret”

A keret, amelynek sémájában elmondja a történetet, nagyon szépen megmutatkozik, amikor összehasonlítjuk a Gedeon-elbeszéléssel:

- Izrael fiai ismét azt cselekedték, ami gonosz az Úr színe előtt, (Bír 4,1; 6,1)
- Az Úr kiszolgáltatja őket egy idegen hatalomnak (Bír 4,2; 6,2-6)
- Ekkor Izrael fiai az Úrhoz kiáltottak (Bír 4,3; 6,7)
- Egy próféta vagy próféta asszony értelmezi az eseményeket az Úr szavával (Bír 4,5; 6,8-10)
- Az Úr szabadítót támaszt (Bír 4,6-9; 6,11-8,21)
- Az Úr megalázza Izrael ellenségét (Bír 4,10-24; 8,22-28)
- Az országnak ekkor évekre nyugalma van (Bír 5,31c; 8,28)
- Izrael fiai ismét azt cselekedték, ami gonosz az Úr színe előtt, (Bír 6,1; 8,33-35)

Ez által a séma által felismerhető, hogy a JHWH-től való elpártolással Izrael az országot mindig újra kockára teszi, és ezáltal szűk-séghelyzetbe kerül. A deuteronomista szerző ennek a cselekménynek a sztereotíp visszatérésével egy ciklikus történelemképet állít az olvasó elé.

A visszafordulás az Úrhoz („az Úrhoz kiáltottak”) persze mindig meghozta a megmentőt, ebben az esetben is (a deuteronomisták a fogság idején dolgoztak): ahhoz, hogy Izrael újra birtokba vehesse az országot, vissza kell fordulnia az Úrhoz. Egy ilyen történelemszemlélet Izrael egész történetét – egészen „az ígélet földjére” való bevonulástól – mint a sorozatos elpártolások történetét értelmezi, amely végül mindig katasztrófába torkollik. A deuteronomista szerző sémájával hangsúlyozza Isten túlradó szeretetét és türelmét, amellel népe felé fordul, amikor az segítségért kiált. Ez a bizalom az ország el-

vesztésének pillanatnyi veszedelme idején megerősítésül szolgál. Ez az egyik fontos célja a deuteronomista írásműnek. Közvetve pedig azt is kifejezi ezzel a sémával, hogy a Bírák könyvének szabadítás-történeteiben mindig „ugyanaz a nóta vége” – és az embernek végre ki kellene szabadulnia ebből az ördögi körből.

Ennek a történelemszemléletnek további súlypontja az a felismerés, hogy Izrael országát és jólétét *egyedül Jahve hatalmának* köszönheti. A deuteronomista itt is meghatározott sémát használ:

3. A „szent háború” sémája

Ebben a sémában Isten maga lép fel, mint „háborús hős”, egyedül kezdeményez és egyedül vívja ki a győzelmet: „Így alázta meg Isten azon a napon Jábint” (Bír 4,23).

Az Úr segítsége nagyon jellemző módon történik. Mi, mai olvasók Józsué és a Bírák könyvének szabadításáiban többnyire az erőszakos oldalt vesszük észre. Ez az erőszak azonban egyáltalán nem maguktól az izraelitáktól ered, hanem az ellenség fenyegetése váltja ki, amelyet Jahve egyedül ver vissza, és az izraeliták soraiból szinte senki nem esik el. Mi, keresztények nem tudunk diferencálni, számunkra az erőszak az erőszak, elítéljük, és a szimpátiánk az áldozatot részesíti előnyben.

Le kell azonban szögeznünk, hogy az elbeszélő nem fárad bele annak hangoztatásába, hogy a győzelmet nem valaki, nem egy ember, hanem egyedül Jahve vívja ki. Az ellenség hatalmát óriásinak festi le (pl. Bír 7,12), saját erejüket pedig egészen csekélynek ecseteli. A győzelem dicsőségét többnyire embertől várjuk el, hogy vigye dicsőségre az Úr ügyét, mint pl. a Debóra éneke megátkozza Meróz földjét „mert nem segítettek az Úrnak” (Bír 5,23). Így aztán senkinek sem támad az az ötlete, hogy egyedül is van annyi ereje, hogy sikerre vigye ügyét. Ezt az elbeszélő egyértelműen világossá teszi. Így kapja Gedeon is a felszólítást arra Jahvétól, hogy a 32 000-es midjáni sereggel szemben saját hadseregét 300 főre csökkentse (v.ö. Bír 7,2).

Az ellenséges erőszaktól való szabadulást egy bizonyos séma szerint mondja el. A „szent háborúnak” a következő elemekből kell állnia:

- Az Úr egy karizmatikus szabadítót támaszt
- A szabadító hadba szólítja a konfliktusban érdekelt környező törzseket
- Az Úr (a sereg segítségével) csodás módon csapát mér az ellenségre
- A zsákmány átok terhe alatt az Úré
- A szabadító betöltötte feladatát, a sereg feloszlik

Így honosodott meg a félre érthető „szent háború” név.

A félreérthetőség miatt néhány észrevétel:

Akkoriban minden háború „szent háború” volt, a mai felosztásunk a profán és vallásos dolgok között nem létezett. Ebben a perspektívában nem csak Jahve háborúja, hanem az asszírok háborúja is ugyanazt jelentette.

A „szent háború” sémája nem csak a deuteronomista szerző specialitása, a lényegesen korábbi, jahvista szerző által írt Vörös-tengeri történetben ugyanúgy megtaláljuk, hogy Jahve Izraelért harcolt (Kiv 14).

4. Észrevételek a szöveghez

2. vers: „Jábin” nevével csak a Bibliában találkozunk. Mivel Kánaán az egyes városállamok változó koalíciójából állt, igazából nem illeti meg a „kánaán királya” cím. Kétségtelen – az ásatások is azt bizonyították –, hogy Hácór a Kr. e.-i 13. században tényleg a legjelentősebb és legnagyobb palesztínai város volt. Sem Hácór, sem Jábin az elbeszélés folyamatában – a „deuteronomista kereten” kívül – nem játszik szerepet. A tulajdonképpeni főszereplő, mint Izrael ellenfele, „Sisera” a kaszás szekereivel. „Sisera” nem szemita név! A nem lokalizálható „Nemezetek Harósetjéből” származik (egy tengeri nép, vagy filiszteus kolónia északon?). A kánaáni uralkodó 900 kaszásszekérrel való felfegyverzésének leírása hatásosan ábrázolja a történet (vö. Bír 1,19: „Az Úr tehát Júdával volt, s ő elfoglalta a Hegyvidéket. A Völgy lakóit azonban nem tudta elpusztítani, mert azoknak sok kaszás-szekerük volt”).

3. vers: „Debóra”: a „deuteronomista keret” mint bírát mutatja be őt (4,4b); a régebbi hagyományban pedig mint próféta szerepel

(4,4a), aki Bárák számára értelmezi az eseményeket az Úr szavával, és felhív a „szent háborúra”.

6-9 vers: Báráknak két törzs koalícióját kell összefognia és vezetnie, Zebulon törzsét és a sajátját, Naftali törzsét. Ez a körülmény mindenek előtt magába foglalja azt, hogy egy körülhatárolt konfliktusról van szó. Kétségtelenül nem tudja átvenni Debóra karizmatikus lelkesedését a felelőség miatt, és ragaszkodik a kíséretéhez, és ezzel saját dicsőségét kisebbiti. A seregek bevetésének helye a Tábor, úgy tűnik „szent hegy”.

10-12 vers: Az ellenfelek a Kison pataknál, a Jezreel síkság mellett ütköztek meg (az ún. „északi városkör”). Az ütközetet magát teljesen a „szent háború” szavaival ecseteli: „az Úr a kezébe adja Siserát: íme, ő maga lesz vezéred”, „az Úr úgy megrettentette Siserát és minden harci-szekerét és egész seregét a kard élével Bárák színe előtt, hogy Sisera leugrott szekeréről és gyalog lábbal menekült” (Bír 4,16). Sisera gyalogos menekülése annak a következménye, hogy az ő gyorsabb harci szekerei használhatatlanná váltak: „Összetörték a harci szekerek, s megfulladt az ellenség serege” (Bír 5,11), „mert az égből harc indult ellenük, helyükről és pályájukról harcra keltek Siserával a csillagok, elsodorta tetemüket a Kison patak, a Kadumim patak, a Kison patak!” (Bír 5,20-21)

17-21. vers: A „kenitákról” már a 11. versben is van egy közbülső megjegyzés. A szöveg úgy mutatja be őket, mint az izraeliták rokonait, akik szövetségben vannak a hácori Jábinnal. A keniták nomád törzs, amelynek a Biblia őstörténetében Kain (héberül talán "kovács"), az első testvérgyilkos az ösatyja; Palesztína legdélibb részén legettették nyájaikat és föltehetően az amalekiták kötelékébe tartoztak (Szám 24,21 kk.; Bír 1,16; 1Sám 15,6). Galileában is találkozzunk a kenitákkal (Bír 4,11.17; 5,24). Lehetséges, hogy kézművesként (kovácsként?) vándoroltak a fejlettebb műveltségi szinten álló vidéken. B. Stade szerint Mózes tőlük vette volna át Jahve nevet; Káinon a homlokára tetovált jel Jahve neve lett volna, ami a vérbosszú ellen védelműl szolgált (Ter 4,13 kk). Ez valamiféle tetovált törzsi jel lehetett a beduinok körében elterjedt szokás szerint; az a föltevés, hogy Jahve valami szembeötlő különös jelet adott Káin védelmére, kevésbé valószínű. A keniták története Izraelnek Kána-

ánban már letelepedett fiai körében keletkezhetett, akik a szomszédos (minden bizonnyal tetovált) keniták nomád életét egy valaha elkövetett bűn büntetéseként fogták föl. Mivel Sisera oltalmat remélt náluk menekülése közben, jelentős csoportnak kellett lenniük. A keniták nyilvánvalóan eddig az időig békésen élel a két ellenséges nép között, tehát meg tudták őrizni a semlegességüket. Az izraeliták, mint rokonok, nyilvánvalóan közelebb álltak hozzájuk, így történhetett meg, hogy Jáhel meggyilkolta a kánaániak fővezérét, Siserát. Ezt a tulajdonképpen megbocsáthatatlan vétséget a vendégbarátság szentsége ellen kizárólag az izraeliták és a keniták túlélésre való törekvése igazolja.

23k.; 5,31c vers: A deuteronomista keret Jábinnak itt sem ad főszerepet a harcban, csak megemlíti őt Sisera mellett. Ezt a verset a Bír 5,31c verse egészíti ki, amelyet Debóra énekének végére helyez.

II. A Debóra-énekkal való összehasonlítás

1.) A Debóra-ének keletkezése

A Debóra-ének nagyon ősi hagyományréteget őriz, egy hősi költemény darabja. A keletkezése a korai királykorszakra tehető, erről a 6-8.14-22.24-30 versek tanúskodnak. A szöveg azt a benyomást kelti, hogy az izraeliták nem hódítóknak, hanem a terület jogos birtokosainak tekintik magukat. A honfoglalás időszaka már rég elmúlt, maguk az izraeliek is megerősített helyeken laktak már (vö. 11. vers: "mert immár lement az Úr népe a kapukhoz és visszanyerte birodalmát".) Ezt az ősi réteget (ld. 20. vers: „mert az égből harc indult ellenük, helyükről és pályájukról harcra keltek Siserával a csillagok”) később teológiaiilag átdolgozták, amely szerint az Úr az egyedüli cselekvő – ezáltal egy az Urat dicsőítő ének keletkezett. Ez az átdolgozás feltehetően nem sokkal a joziási reform előtt, talán Hiszkia idejében történt.

2. A történelmi háttér

A „törzsi mondák” (13-18. vers) hat törzset neveznek meg (a Bír 4 csak kettőt!), akik az ütközetben résztvettek: Efraim, Benjamin, Manassze, Zebulon, Iszakhár, és Naftali. Ha megnézzük a múlt alkalmalmmal használt törzsi térképet (JerFüz 80.sz.), látjuk, hogy három

északi és déli törzs az északi és déli szállásterületek találkozási körénél, a Jezrael síkságán zajlanak az események.

Debóra éneke elmarasztalja azt a négy törzset, amelyek nem vettek részt az ütközetben. Őket nem érinti egzisztenciálisan ez a probléma, a törzsi szövetség kevés ahhoz, hogy megmozgassa őket. Figyelemre méltó, hogy a Debóra-ének a tíz törzs koalíciójának ideáljáról beszél, és nem tizenkettőről! A két déli törzs, Simeon és Júda nincsenek a látókörében. Úgy tűnik, hogy a két déli és a tíz északi törzs nem egységesen fejlődött. A történeti háttér jól látható a kimenetel leírásában (6-8. vers). A „negatív birtoklistában” egyébként teljesen hasonlóan ábrázolja a tényállást (ld. a Honfoglalással foglalkozó óra).

3. A Bír 4. és 5. közötti különbség

Ha összehasonlítjuk a két részt egymással, akkor először az a különbség ötlük a szemünkbe, hogy a 4. fejezet próza, az 5. pedig költői szöveg.

Másodszorra a Bír 4.-nek van egy deuteronomista kerete, míg a Bír 5. teológiai vázra épül, amely egy ősi „propoganda-éneket” tartalmaz.

A Bír 4. mint elbeszélés a „szent háború” sémája szerint épül fel, és a deuteronomista keretben szerepel Jábin, mint Hácór királya, aki a Bír 5.-ből teljesen hiányzik. Míg a Bír 4. csak Zebulont és Naftalit ismeri résztvevőként, addig a Bír 5. szerint hat törzs harcol.

Földrajzi környezetében is eltér a két szöveg egymástól: A Bír 4. északon játszódik (Hácór, Zebulon, Naftali), míg a Bír 5. inkább déli területen, miközben mindkét változat a Kison patakról beszél.

Sisera halálát is különböző módon ábrázolják: Miközben a Bír 4.-ben álmában a sátorban sátorcöveket vernek a fejébe, a Bír 5.-ben ivás közben verik fejbe kalapáccsal.

Végül pedig a Bír 4.-ből hiányzik Meróz megátkozása, ami vagy egy helyiség vagy egy csoport volt, ahonnan Izrael segítséget várt, és nem szerepel benne Sisera anyja sem.

III. Hogyan értelmezzük ezeket az erőszakos cselekményeket a bibliai szövegekben?

Ahhoz, hogy jól értsük ezeket a bibliai szövegeket, tisztában kell lennünk azokkal a rendkívül zord pusztai életkörülményekkel, amelyek között Izrael élt. A harcok brutalitása (az ellenfél teljes fizikai megsemmisítése) az irgalmat nem ismerő túlélésért folytatott küzdelemnek tudható be, amely a nomád népek jellemzője. Az asszírok hírhedt kegyetlensége a nomád arámokkal való összecsapásokban alakult ki. Ez a harcmodor nem a közel-kelet sajátossága, hanem a nomádoké. A sivatag szélén a túlélésért való harc nem ismer irgalmat (vö. Káin szavai: „ha valaki rám talál, megöl” Ter 4,14.23k). A nomádok életkörülményei között az életben maradás egyetlen lehetősége a csoport, amely elegendő védelmet tud biztosítani tagjainak. Ebből világossá válik, hogy a Bír 5. miért említi meg a hat harcban résztvevő törzs mellett azt a négyet is, akik távol maradtak: mint „izraelitáknak”, nekik is kötelességük lett volna testvéreik megsegítése. Meróz megátkozása is ezzel lehet összefüggésben.

A beduinok közt mind a mai napig él a vérbosszú, csakis ezzel a tabuval tudja az egyes ember megvédeni az életét. Ha a bántódása esik, a többiek bosszút állnak érte.

Az érem másik oldala a határtalan vendégbarátság és menedéadás szokása ezeknél a népeknél: Aki életveszélybe kerül, éhes vagy szomjas, saját bőrén megtapasztalhatja ezt azon a vidéken. A kultúrnépeknél már nem érezhető ilyen mértékben ennek a szokásnak a megnyilvánulása. Siserá megölésével Jáhel megszegi a vendégbarátság szentségét, és az ének mégis megdicséri, mert a rokoni köteléket előbbre helyezte a vendégbarátság szentségénél. A Biblia egyébként csak akkor legitimizálja az erőszakot, ha az az életbenmaradás érdekében történik: amikor egy személy, egy csoport, egy törzs vagy egy egész nép fennmaradása veszélybe kerül.

IV. A tettek és hogylét összefüggése

Kétségtelen, hogy amit a deuteronomista szerző írásművével véghez vitt, és amit mi itt, a Bírák könyvének első részében valamelyest áttekintettünk, nagy teológiai teljesítmény volt. A teljes depresszió, a nagy hitkértelkek és talán apátia idején kollektív bűnvallomást fejez

ki, amely a későbbiekben lehetővé teszi a politikai és vallási újraelkezdést. (Csak zárójelben jegyezzük meg, hogy a mai korokban ez alig-alig sikerül.)

Azonban ez a koncepció annak a veszélyét is magában hordozza, hogy egyenes összefüggést keressünk az ember tettei és hogyléte között (lásd Jób barátai): Ha te rábízkod magad Istenre, akkor jól megy a sorod, de ha hitetlen vagy, akkor rosszul megy a sorod. Aki azt reméli, hogy Istennek tetsző magatartásával jólétet tud vásárolni magának, az keservesen csalódní fog.

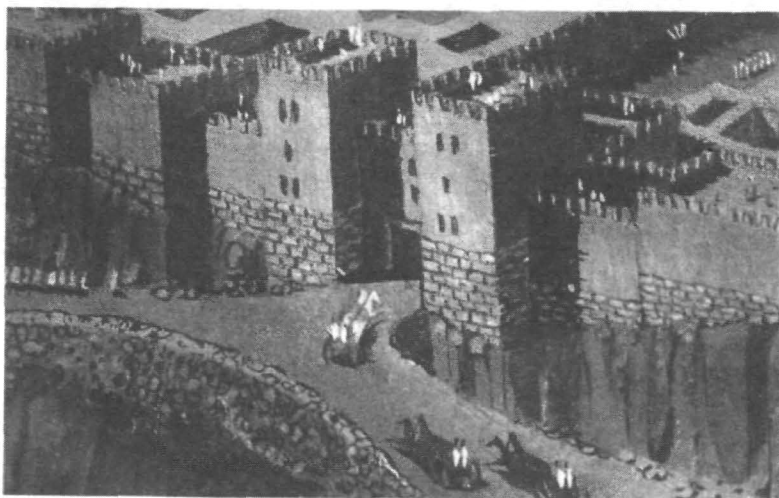
V. Hácór városa

A város Galilea északi részén az egykori tengerhez vezető út, a Via Maris mentén található. Józs 11,1–13: Józsue megtámadta és legyőzte Hácór királyát, Jábint és szövetségeseit. A várost Kr.e. 2700–150 között lakták. Nevével először egy Kr.e. 18. sz.-ból való egyiptomi szövegben találkozunk. Virágkorát a hikszoszok idejében élte; ekkor az ország legnagyobb városa volt (lakosainak száma elérte a 40 000 főt). A mari szövegek úgy említik, mint fontos útvonalon fekvő várost. A III. Tuthmószisz, II. Amenophisz és I. Szethosz által legyőzött városok listáján és az amarnai levelekben is szerepel. A késő bronzkori várost Józsue rombolta le (Kr. e. 1230 k.). – Ma Tell-Hacor, arabul Tell el-Kedach. Az ásátások során (1955–58, 1968–69) felszínre került: a városkapu, falmaradványok Salamon idejéből, citadella, oszlopos raktárpépület Acháb korából, villa Jerobeám idejéből, 30 m mély ciszterna, 25 km-es alagúttal (Kr e. 9. sz.).

VI. Képek

A következő oldalon a késő bronzkori Hácór ásátási leletének és rekonstrukciójának képét láthatjuk.

Stadtwand von Hattin

D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
1. Ének: Jézus, Te közénk eljöttél	ének	Áldjad én lelkem az Urat, 93, 10 perc
2. A megiddói csata elemzése a Kison patakánál (Bír 4,1-24; 5,31c)	2-3 fős kis-csoportban	Szentírás tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 15 perc
a.) A szöveg tagolása: Először saját elgondolás szerint, utána az óravezető bemutatja a Bevezetés I/1.-ben lévő tagolást		
b.) A „deuteronomista keret” lásd Bevezetés I/2.	az óravezető előadása	Szentírás tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 15 perc
c.) A „szent háború” sémája lásd Bevezetés I/3.	az óravezető előadása	Szentírás tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 15 perc
d.) Észrevételek a szöveghez, lásd Bevezetés I/4.	az óravezető előadása	Szentírás tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 15 perc
3. A Debóra énekkel való összehasonlítás	csoportos munka az óravezető irányításával	Szentírás, tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 5 perc
a.) A Debóra ének keletkezése, lásd Bevezetés II/1		
b.) A történelmi háttér lásd Bevezetés II/2. V. Az óravezető előadása után a résztvevők aláhúzzák a térképen azoknak a törzseknek a nevét amelyek nem vettek részt az ütközetben Utána a résztvevők megtekintik a késő bronzkori Hácór ásatási leletének és rekonstrukciójának képét	az óravezető előadása, utána egyéni munka	jegyzetfüzet, ceruza térkép, lásd az előző óra, a Honfoglalás anyagában Bevezetés VI. 15 perc

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
c.) A Bír 4. és 5. közötti különbség lásd Bevezetés II/3	csoportos munka az órávezető irányításával	Szentírás, tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza 15 perc
4. Hogyan értelmezzük ezeket az erőszakos cselekményeket a bibliai szövegekben? lásd Bevezetés III.	az órávezető előadása , után csoportos beszélgetés	jegyzetfüzet, ceruza 5 perc
5. Lelkiismeretvizsgálat a következő kérdések alapján: ➤ Előfordult-e velem, hogy szemre- hányást tettem Istennek, hogy „Nem ezt érdemeltem”? ➤ Ha jól mennek a dolgaim, azt kép- zelem-e, hogy ez annak a következ- ménye, hogy Istennel is minden rend- ben van, nincsenek bűneim?	egyéni csen- des elmélke- dés	5 perc
6.) Befejező ima, ének		énekszöveg, gyertya, gyufa, 5 perc

A Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat budapesti Központ-
jában „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik (szeptembertől jú-
niusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig). Jelen füzetünk a
hetvenegyedik óra anyagát tartalmazza.

Budapest, 2010. szept. 1.

Szeretettel:

Vágvölgyi Éva órávezető
Tarjányi Béla szakmai vezető

Székely István

Biblikus folyóiratok szemléje

A **Biblica** 3/2009. számában Joel White azt tisztázza, hogy *Pál milyen tekintetben és hogyan áll szemben a Római birodalommal*. A cikk igen sokoldalú áttekintést ad a kérdésről és az arra vonatkozó irodalomról. Pál nem beszél a római nép ellen, és pozitív véleménye van a Római államról (Róm 13,1-7). Egyesek (nem könnyen) Róma-ellenes szövegrészeket találnak; közülük néhányat említ a cikk is. A Rómaiaknak írt levél egyes valláspolitikai vagy teológiai álláspontjait az elvetésüket jelző megvetéssel illet. Ahol a bibliai szövegértelmezés Isten kegyelméről szól (pl. Kol 1,6 vagy 1,10), nem várhatjuk e helyett a római állam dicsőítését. A zsidó eszkatológia már az Ószövetségben Isten uralmának helyreállításáról beszélt (pl. Dán 2; 7; 8); sokkal később pedig, amikor Rómát a legutolsó idők királyságának gondolták, azt várták, hogy a Fiú – legutolsó ellenségének legyőzése után – Istennek adja át az uralmat (1Kor 15,24-25;28). – Stephan Whitetschek igen részletes vizsgálattal megállapítja, hogy *ApCsel 19 Szent Pál efezusi tartózkodási idejéről* két figyelemreméltó adatot közöl: Diana istennő tiszteletét és a város elöljárójának igen nagy tekintélyét. Lukács nem abszolút pontos, de saját, személyes visszaemlékezésének megfelelő, ásatási eredménnyel is igazolt történelmet közöl Teofillal. *ApCsel* tehát hasznos forrás, de nem annyira Pálnak az efezusi tarózkodás ideje alatti működésére vonatkozólag, mind egzegéták, mind történészek számára. – Peter H.W.Lau azt vizsgálja, hogy Ezdrás és Nehemiás könyve, amelyek hangsúlyozzák a nem-izraelitáktól elkülönülést, és szinte átjárhatatlanul elzárkóznak a más »nemzetektől«, miért tesznek mégis kivételt két helyen (*Ezd 6,19-21 és Neh 10,29*). A cikk áttekinti a korábbi (főleg a húsvéti) találkozások lehetőségeit és a törvények ezekre vonatkozó parancsait. Egyes esetekben az is kiderül, hogy kik tagjai az »igazi« Izraelnek. A két említett kivételes vers azt jelzi, hogy *az Izraelhez tartozásnak nem csak származási, hanem vallási alapja is lehet*. – Figyelemreméltó észrevételként Yoo-kiKim bemutatja, hogy egy igemód helyes fordításával *Jónás* jövődőlésének végén Isten

megvigasztalja hűséges profétáját. – Christopher Hays azt magyarázza, hogy *Jób* (13,4 szerint) mennyiben tartja félrevezetőnek (hazugnak?) barátainak szavait. – Andrew S. Malone arra hívja fel a figyelmet, hogy a legújabb ismeretek szerint sem dönthető el véglegesen, hogy *IKor 13,3-ban* »hogy dicsekedhessem«, vagy »hogy elégyek« a helyes szöveg. – *A folyóirat 4/2009 számában* Gustavo Martin egy nyelvészeti tudományos, ú.n. regiszter-elmélet alapján tekinti át azt, ahogyan Jézus Mk 13 szerint az olajfák hegyén a templom pusztulásáról, majd pedig saját eljövételéről beszél tanítványainak. Első szinten – egyik tanítványának a kőépületről tett kijelentésére – rövid választ ad a jövődöbeli pusztulásról, amely után a tanítványok tovább kérdeznek (az időpontról és annak jeléről). Jézus hosszú beszédének (Mk 13,5b-29) tartalma az események részletezése és a tanítványok figyelmeztetése, majd az Emberfia eljövetele. Jézus hasonlata az időpontra vonatkozólag a fügefá, a helyes magatartásra az ajtónálló. A tartalom és a nyelvi kifejezés egységét a cikk szerzője sok részletes vizsgálattal is igazolja. Így például azzal, hogy a pusztulás és az Emberfia eljövetele egymást követő összetartozását jelzi Mk 13 hangsúlyos szavainak (a 23. és a 29-30. versek) fordított sorrendben való ismétlődése. – Gudrun Holtz számos példát is felsorolva bemutatja, hogy *a Lukács-evangéliumban* Isten tetteit (pl. csodáit vagy üzeneteit) a jelenlévő emberek megrettenése, félelme kíséri. Ehhez gyakran csatlakozik Isten dicsőítése is (pl. Lk 2; 9; 24). Az Ószövetség bemutatja, hogy Isten megmentő tetteit már sokkal korábban is félelmetesnek találták (pl. szabadulás Egyiptomból, szövetségkötés a Sinai hegynél). Az evangélium kinyilatkoztató teológiája megjelenik az elején (angyal a pásztoroknak: ne féljetek!); a közepén (a színeváltozás szózata után), és a végén (a feltámadott Jézus a bezárkózott tanítványok között). Lukács krisztológiájában a Jézust hallgatók és követők *felismerik, hogy Jézus »Isten szentje«*. Isten hatalma és dicsősége pedig *félelmet is kelt*. – Jacqueline Assaél cikke arra kívánja ösztönözni *Jakab levelének* olvasóit, hogy közösségeikben legyenek az igének hit és szemlélődés alapján szóban és konkrét tettekben megélt cselekvői. – Wilson de Angelo Cunha azt magyarázza, hogy *Iz 24,16* első állítása nem a 14-15. vers korrekciója, hanem inkább elválasztja azt a második és harmadiktól, amelyek

így a gonoszokat elítélő kiáltványt alkotnak. Az említettek megelőző és követő részek, sőt mind a héber (MT), mind a görög (LXX) szöveg igazolja ezt a magyarázatot. – Luca Mazzinghi megállapítja, hogy Préd 4,1 szemben áll Iz 40,1 vigasztaló hangjával. Azonban Préd sem távoli, érzéketlen Istenről beszél; inkább kritizálja a megtorlást. Kifejti, hogy mindenkire ugyanaz a sors vár; nem tudjuk, hogy ki mit érdemel (9,1-3). *Isten világfelettsége felülmúlja értelmünket* (8,16-17). Mindent Isten hoz létre. Csupán félhetjük Istent, és elfogadhatjuk az örömet, amit Ő nyújt nekünk, mint ajándékot gyorsan elszűnő életünkben. – Eugene P. Mc Garry rövid írása felhívja a figyelmet az *Ámosz 6,6-ban szereplő »kenetek«* sokféle használatára (ami bővíti az értelmezés lehetőségét).

A the **Catholic Biblical Quarterly** 4/2009. számában Carolyn Osiek R.S.C.J. részletes magyarázattal segít mélyebben megérteni Jézusnak a hegyi beszédben az imádkozásra adott tanítását (*Mt 6,6*). Jézus az alamizsnára és a böjtölésre is titkosságot, rejtettséget kíván, ellentétben az előnyöket, érdemeket szerző mutogatással, az imánál azonban a megfelelő rejtkehely [bár más ember nincs jelen], nem egyedüllétet jelent, hanem arra szolgál, hogy az imádkozó találkozzék Atyjával, legfontosabb, legbensőségesebb barátjával (aki mintegy a szívében lakik). – Leif E.Vaage azt vizsgálja (*a Márk-evangélium alapján*), hogy milyen volt *Jézus tanítványainak otthonukkal, családjukkal való kapcsolata*. A tanítványság Jézus követése volt az életmód tekintetében is, és ez a cikk szerint Jézus feltámadása után ijedséget, majd később a családjukhoz és mindennapjaikhoz való visszatérést jelentette, hogy ott, de a korábitól eltérően éljenek. A szerző röviden említi, hogy voltak időszakonként hazatérő tanítványok és aszkéták is. Végeredményben azonban a cirkuláló (elhagyás, majd visszatérés) vonatkozást tekinti az első keresztyény hívők életmód-példájának. Ilyen volt a tizenkettő és Jézus családjának viszonya is. A Márk-evangélium a végén Jézus nyomán Galileába küldi az Őt keresőket (Mk 16,7). A cikk szerzője hozzáteszi, hogy a Jézust közvetlenül utánozva követők nyelve magába rejt egy bizonytalanságot: a szerzőnek nem volt módja annak alapos vizsgálatára, hogy kiknek a részére írta Márk az evangéliumot. – Scott Shauf azt vizsgálja, *hogyan írja le ApCsel 8,26-40* azt a történetet, amelyben

Fülöp diákonus megkereszteli az etióp királynő tisztviselőjét. Ez akkor történik, amikor a kereszténység fokozatosan átterjed a zsidóság helyett a »nemzetek«-re, Jeruzsálem helyett az egész földkerekségre. Lukács óvatosan jelzi ezt a terjeszkedést, és nem kisebbíti a fontos szerepét Kornéliusz százados házanépe és vendégei Péter által való megkereszteltetésének. Fontos az eunuch kilétének, etnikai és vallási hovatartozásának (akár kifejezett, akár hallgatással érzékeltetett) bemutatása, testi állapota helyett tiszttségvisetői szerepének ügyes jellemzése. Számított a megfelelő pillanat is (ebben az Úr angyala és a Lélek is segített), hiszen a férfi éppen Iz 53,7-8 szövegét olvasta. Mindkét ember minden mást abbahagyva csak erre gondolt; nem volt jelen Fülöp egyházi közössége, és a végén az etióp férfi egyedül, de örvendezve folytatta útját. – C.L.Brinks azt magyarázza, ahogyan Lukács ApCsel 9,23-40-ben bemutatja az *efezusi ezüstművesek lázadását*. Efezus híres volt Diana templomáról és kultuszáról. Nyilvánvalóan Pál a hallgatóinak rendszeresen szól arról, hogy a bálványok nem istenek. Most azonban Demetriosz ezüstműves (féltve a Diana-ezüstszobrocskákból származó bevételét) lázadást indított, amely támadta Pál működését, de ugyanakkor súlyosan érintette az egész város életét és hírnevét. Pál az esemény után gyorsan elhagyta Efezust (ApCsel 20,1). Biztosan látta – és ezt Lukács is felismerte –, hogy gyökeres változásra még várni kell: még sokáig nem fogják lerombolni a pogány templomokat. Az efzeusi zsidók is elleneztek volna egy polgárháborút; már a lázadás is érintette őket. Végül a zsidók kérték fel a város előljáróját, hogy állítsa helyre a rendet. Egyébként Diana istennőt Asia provincia több más városában is tisztelték. A pogány templomok elpusztítása pedig csak kb. 200 év múlva következett be. Az efzeusi Diana-templomot egy polgárháború rombolta le 262-ben. – A. Andrew Das esettanulmányt ír arról, hogy *mi Szent Pál véleménye a törvények szigorú betartásáról*. Pál bírálja az etnocentrizmust, ugyanakkor nem fogadja el, hogy a kiválasztottság szorosan kapcsolódik a törvények betartásához. A példás engedelmesség szükséges, de nem elegendő a megigazulásra (v.ö. Róm 4,1-8). Pál Róm 7,7-25-ben nehéz kérdéseket vet fel. A törvény ismerete alkalmat ad a bűnre, és közvetve oka is lehet. A testi kívánság a bűn szolgájává tehet (7,24-25), ha nem kapcsolódik Istennek

ahhoz a művéhez, amelyet Jézus Krisztusban hozott létre. – Maria Pascuzzi *a korintusi közösségben kialakult pártoskodás (1Kor 1,13-17)* mibenlétét és Szent Pál evvel kapcsolatos magatartását vizsgálja. A főként pogánykeresztény közösség tagjai aszerint szakadtak csoportokra, hogy ki keresztelte meg őket. [Volt köztük Pálé, volt Apollóé stb.] Ugyanakkor Pál az evangélizálást tekintette hivatásának, és főként már megkeresztelkedetteket tanított, de kevésbé volt lelkesítő szónok, mint pl. Apolló. Hithirdetése elfogadásának gyakran már feltétele volt a megkeresztelkedés. Mivel általában nem is ő keresztelt, talán azt is gondolhatták, hogy a keresztség kevésbé fontos. Emellett Pál arra is gondolhatott, hogy egyesek azt hiszik, ellentét van közte és Apolló között. Ezért erről – természetesen – levelében semmit nem ír. Ehelyett világossá teszi, hogy nem kíván sem résztvenni, sem bíróként döntenit a »frakciók« vitájában. A korintusiakat békére kéri. – Andrei A. Orlov az első keresztény századokban írt »Ábrahám apokalipszise« zsidó írásműből (amelyben Isten meghívja Ábrahámot égi titkok megismerésére) a megírás korának *angológiájára* von le következtetéseket. [Például az Ábrahám mellé rendelt égi kíséző bizonyos esetekben szárnyas lényként viselkedik.] – Az *Amerikai Katolikus Bibliaszövetség 2009-ben tartotta 72. nemzetközi találkozóját* Omahában, a Creighton-Egyetemen. Egyik legfontosabb témája volt: *Társadalomtudományok és az Újszövetségi szentírásmagyarázat* (a legutóbbi 25 év tanulságai).

A **Bibel und Kirche** 1/2010. számának témája a *Tóra*. Matthias Millard bevezető cikke a Tórát sokoldalú, a Sinai-nál történt törvényadással, valamint igen értékes őstörténeti visszatekintéssel Isten nevében adott felszabadító és ösztönző műként állítja a keresztények elé. Rendszeres olvasással a zsidóságot is segítheti ünnepeik megélésében. – Christoph Dohmen cikke szerint Mózes öt könyvének egyik fő tanulsága, hogy *Isten mindig kész kiengesztelődni népével*, a másik pedig az, hogy az *ígéret földjének* központi szerepe van. – Johannes Taschner cikke megállapítja, hogy Júdea utolsó királyai kapkodó intézkedéseikkel (2 Kir 22-23) sem tudták elkerülni a fogságba hurcolást, mivel *maga a nép* (gyermekkorától) *nem tanulta és követte Mózes könyveinek parancsait*. – Eckart Otto cikke figyelmeztet arra, hogy vissza kell térni Istennek a Mózes könyveiben magya-

rázott jogi és etikai törvényeihez; azok *a mai ipari társadalmakra is érvényesek*. – Egbert Ballhorn a *Zsoltárok* könyvében, amely az Istenhez való közellét imádságos és elmélkedési könyve, segítőt lát a Tórának a konkrét gyakorlati esetekhez való alkalmazásában. – Klaus Wengst az *evangéliumok Jézusát a Tóra magyarázójaként* mutatja be. Ő csupán magyarázza a Tórát, elutasítva annak legcsekélyebb változtatását is. A cikk a hegyi beszéd egy szakaszának példáján (Mt 5,21-48) bemutatja a magyarázat fontosságát. Jézusnak a hallgatóival együtt átélt eseményekhez és saját megváltó művéhez is kapcsolódó módszerét összehasonlítja a rabbikéval. – Matthias Blum megállapítja, hogy a 2. és 3. század keresztény teológusai kevésre becsülték az Ószövetség rituális és erkölcsi előírásait. Ez súlyos ellentétekre is vezetett. Ma a vallásos zsidóságról – II.János Pál pápa szavaival – mondhatjuk, hogy *ők előnyben részesült idősebb testvéreink a hitben*.

Bruno E.Landthaler megállapítja, hogy *ma* – közel kétezer évvel a jeruzsálemi templom pusztulása után – a Tórának van szerepe *a zsidó jámborságban, Istenről és a világról való gondolkodásban*. Különös tisztelettel kezelik a Tóra tekercset, de azt és régi generációk írásait is inkább csak szóban magyarázzák, mint olvassák. Tisztelik a szombatot, az étkezési előírásokat. A parancsokat gyakran lazán kezelik, bizonyos átvitt (lelki) értelemben magyarázzák. – Hamideh Mohagheghi szerint *a Korán* gyökereihez tartozik az Ószövetség első öt könyve, és hívői folytonosnak tekintik a kinyilatkoztatást. Hitük legfőbb tanítása: *egyetlen Isten van*. A cikk a Bibliával számos hasonlóságot említ, köztük újszövetségbelit is. A zsidókkal és a keresztényekkel egymás iránti tisztelettel, tárgyalások útján kell rendezni a békés együttélést. Ez *teológiai* tárgyalást is jelent, a keresztények és zsidók iránt valódi *kölcsönös tisztelettel*, a különböző történeti hagyományok és a cikk által »szerkesztői«-nek nevezett eltérések mellett.

OLVASÓINK KÉRDEZIK

A kérdésekre Kránitz Mihály HTK professzor, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Ökumenikus Bizottságának tagja válaszol.

☞ **Kérdés:** Mely vallásokkal gyakorol(hat) ökumenikus együttműködést római katolikus egyházunk?

Válasz: A kedves olvasó kérdését először pontosítani kell. *Ökumenizmuson* olyan tevékenységet ill. kezdeményezéseket értünk, amelyeket a keresztények egységének előmozdítására indítottak. A vallások nem az ökumené területére tartoznak. Velük kapcsolatban a vallásközi párbeszéd a helyes magatartás. Gyakran azonban a reformációból származó egyházi jellegű közösségeket is vallásnak mondják, hogy valaki például református vagy evangélikus vallású, s ezzel szemben megfogalmazva mondhatja valaki, hogy ő katolikus vallású. Az ökumenizmus azonban csak a keresztény felekezetekre vonatkozik, velük összefüggésben lehet használni, nem pedig a keresztények és más vallások követőivel kapcsolatban.

Magá az ökumenizmus egyébként pontosan ebben az esztendőben százéves, vagyis az intézményes és szervezeti ökumenizmus az 1910-ben, Edinburghban tartott Világmissziós Konferenciára (*World Missionary Conference*) vezethető vissza. Ezen a nemzetközi összejövetelen csak protestánsok vettek részt, és ezután bontakozott ki két nagy ökumenikus irányzat, a *Hit és Egyházszervezet*, valamint az *Élet és Cselekvés* elnevezésű bizottság. Az első a keresztény egység teológiai, a második annak gyakorlati kérdéseivel foglalkozott. A két bizottság először Utrechtben egyesült 1937-ben, majd a II. világháborút követően 1948-ban Amszterdamban alakult meg az Egyházak Világtanácsa (*World Council of Churches*).

A katolikus egyház kezdetben idegenkedett az ökumenikus törekvésektől, sőt kifejezetten meg is tiltotta tagjainak, hogy „ökumenikus”-nak mondott összejövetelen részt vegyenek. Amikor azonban XXIII. János pápa 1959. január 25-én meghirdette a II. Vatikáni Zsinatot, a római Katolikus Egyház mégis csatlakozott az egység újra megtalálásának törekvéseihez. Egy másik évfordulóra is emlékezünk 2010-ben, nevezetesen a Keresztény Egységtitkárság ötven évvel

ezelőtti megalapítására. 1960. június 5-én a zsinat előkészítése érdekében XXIII. János pápa a katolikus egyház és a különvált keresztény testvérek közötti kapcsolattartás szándékával hozta létre ezt a fontos szervezeti egységet a vatikáni kúrián belül. Ettől kezdve, tehát pontosan fél évszázada a katolikus egyház belépett az ökumené világába. Az Egységtitkárság első elnöke Augustin Bea német származású bíboros volt, aki 1960–1968 között vezette a nem katolikus keresztényekkel folytatott párbeszédet.

Az első nagy esemény a katolikus ökumenizmus területén a II. Vatikáni Zsinaton az *Unitatis redintegratio* határozat megjelenése volt, 1964. november 21-én. Míg XI. Piusz pápa 1928-ban a *Mortale animos* kezdetű rendeletében megtiltotta a katolikusoknak a mozgalomhoz való csatlakozást, mivel a közömbösség veszélyét látta az általa pánkrisztianizmusnak nevezett törekvésekben, addig szűk negyven év után zsinati dokumentum megerősítette, hogy az egység utáni vágyakozás a Szentlélek kegyelmének ihletése nyomán jött létre. A zsinati dokumentum kimondja azt is, hogy az egység szorgalmazása az egész egyház gondja, mert mindenkit a maga adottságának megfelelően érint. Szinte csodálkozunk is, hogy az ökumenizmusról szóló határozat megállapítja, hogy „Krisztus szüntelenül örök reformációra hívja a földi vándorútján járó egyházat”. A II. Vatikáni Zsinatra megfigyelőként meghívást kaptak a különböző keresztény egyházak képviselői is. Ez a gesztus döntő lépés volt a későbbi, egyházak bilaterális párbeszédének szempontjából.

Róma jelentős dialógust folytat a bizánci hagyományú ortodox egyházakkal, a konstantinápolyi ökumenikus patriarchátussal, valamint az alexandriai, az antiochiai és a jeruzsálemi görög ortodoxiával. Ezen belül intenzív kapcsolatot épített ki a moszkvai patriarchátussal és az ehhez tartozó ukrán ortodox egyházzal, valamint a fehér-orosz exarchátussal. Emellett ígéretes együttműködés folyik a szerb, a román és a bolgár ortodox patriarchátusokkal, valamint a görög és a lengyel ortodox egyházakkal, az albán és a finn ortodox patriarchátussal, és az észti ortodox egyházzal. A bilaterális találkozásokat dokumentumok egész sora gazdagította az elmúlt évtizedekben.

A párbeszéd kiterjed a Keleti ortodox egyházakra is, amelyek közül meg kell említeni az egyiptomi kopt ortodox patriarchátust, az

antiochiai és az egész kelet szír ortodox patriarchátusát, az örmény apostoli egyházat (központja: Ecsmiadzin), valamint az etiópiai, eritreai és a szír-malankár egyházakat is. A katolikus egyház ezenkívül párbeszédese kapcsolatban áll a keleti asszír egyházzal, valamint a nyugati egyházakkal és egyházi közösségekkel. Ez utóbbiak között szerepel az Anglikán Közösség, a Lutheránus Világszövetség, a Metodista Világtanács, a Református Világaliانس, a Baptista Világaliانس, a Krisztus Tanítványai Keresztény Egyház, a Pünkösdista Egyház, az Evangéliumi Világaliانس és a Hetednapos Adventista Egyház. Emellett számos ökumenikus intézménnyel van kapcsolata a katolikus egyháznak, mint például a Genfben székelő Egyházak Világtanácsával, vagy az Európai Egyházak Konferenciájával, mely az európai protestáns egyházakat gyűjti egybe. Látható tehát, hogy mennyire széles az a terület, amelyet a keresztény egység elérése érdekében a római katolikus egyház ötven évvel ezelőtt megnyitott.

A Keresztény Egységtitkárságot 1988-ban II. János Pál pápa a Pápai Tanács rangjára emelte. 2010. július 1-jétől XVI. Benedek pápa elfogadta Walter Kasper bíboros lemondását vezetői tisztségéről, s egyúttal kinevezte a Keresztények Egységét Előmozdító Pápai Tanács új elnökét, Kurt Koch bázeli püspököt, aki ezzel együtt érsek is lett. A keresztény egység hivatalos katolikus képviselője svájci származású, és egyúttal a svájci püspöki konferencia elnöke is volt. A pápai tanács Kurt Koch érsek személyében éppen abban az esztendőben kapja új, sorrendben ötödik elnökét, amelyben az Egységtitkárság és a katolikus ökumenizmus félévszázados alapítására is emlékeznek.

 Kérdés: Mire terjedhet ki az ökumenikus együttműködés?

Válasz: A katolikus egyháznak őszinte vágya, hogy helyreálljon az egység Krisztus minden tanítványa között. A II. Vatikáni Zsinat a már említett határozatban (*Unitatis redintegratio*) kitér azokra az eszközökre, utakra és módokra, amelyekkel maguk a katolikus hívők is válaszolhatnak az isteni kegyelem felszólítására. Nagyon fontos leszögezni, hogy a Szentlélek az egyház egységének a lételve, és ő teremti meg a közösségi kapcsolatot a hívők között. Már maga Szent Pál is arról tanít, hogy a Lélek azért osztja ki különféle adományait,

és ajándékozza meg szolgálatokkal és tisztségekkel Jézus Krisztus egyházát, hogy azok, akik ezt elnyerik, „szolgálatuk betöltésére neveljék a szenteket és felépítsék Krisztus testét” (Ef 4,12).

Az egyház megosztottságáért a keresztyények a felelősek, s ezért az egység helyreállításáért is nekik kell minden lehetségeset megtenni. Az egység azonban nem pusztán emberi erőfeszítés eredménye, ahogy az egyház sem merőben emberi intézmény, hanem ott van mögötte az isteni akarat, az isteni tett és az isteni ajándék. Ezért az egyház belső mivolta szerint egy és oszthatatlan – mivel így is imádkozzuk a hitvallásban, hogy „hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli anyaszentegyházban” –, és ez az Istentől származó egység mindvégig megmarad. A szakadások már kezdetben támadtak az egyház életében, és számos közösség és csoport került távol a katolikus egyház teljes közösségétől. Ezekben többnyire közrejátszottak az emberek bűnei mindkét oldalról. Jóllehet, különvált testvéreink a katolikus egyház látható keretein kívül is rendelkeznek olyan alkotóelemekkel és javakkal, melyek Krisztus egyetlen egyházához tartoznak. Ezek megteremthetik a kegyelmi életet is, és megnyithatják az üdvösség közös kapuját, de ők sem egyenként, sem közösségenként vagy egyházanként nem élvezik azt az egységet, amely hiánytalanul csak Krisztus katolikus egyházában található meg. Hitünk szerint a Péter vezetése alatt álló egyetlen apostoli kollégiumra bízta az Úr az Újszövetség összes javait, hogy ezekből hozza létre a földön az egy krisztusi testet. Ebbe kell teljesen beépülniük mindazoknak, akik már valamiképpen hozzátartoznak Isten népéhez. A konkrét ökumenikus feladatokat a hivatalos szentszéki dokumentumok jelölik ki: az Unitatis redintegratio, az ökumenikus direktóriumok és az Ut unum sint körlevél.

A legfontosabb, hogy kerüljük azokat a szavakat, állításokat és cselekedeteket, amelyek nem felelnek meg különvált testvéreink helyzetének, vagy kifejezetten sértik őket, s így megrontják a velünk való kapcsolatainkat. Emellett nagyon fontos a párbeszéd, egymás megismerése és a folyamatos képzés az ökumenikus munkára. Nem könnyű ugyanis áttekinteni akár csak azt a sok iratot, amely az ortodoxokkal vagy a protestánsokkal való dialógusban keletkezett. Ahogy II. János Pál tette, és teszi XVI. Benedek pápa is, a más ke-

resztényekkel való kapcsolatainkban elkerülhetetlen „az emlékezet megtisztítása”. Ezért lehetőséget kell adni arra, hogy a különböző egyházakhoz tartozó beszélgető partnerek őszintén kimondhassák érzéseiket. Emlékezetes a 2000. nagy jubileumi évben II. János Pál pápa bocsánatkérése, amellyel megkövette az ortodox és protestáns egyházakat a katolikusok bűnei miatt, melyeket az egység ellen vétek.

A párbeszédet okosan és türelemmel kell folytatni, mindig megőrizve a testvéri szellemet, és tudatosan keresni az igazságot, az egyetértést és az együttműködés egyre mélyülő formáit.

☞ **Kérdés:** Mi (lehet) az együttműködés célja, remélhető eredménye?

Válasz: Az egyházak közötti párbeszéd gyümölcsei többek között az a közös imádság, amelyet minden év januárjában a keresztény egységért végzünk (ökumenikus imahét). Ha őrizzük a megkezdett út iránti elkötelezettséget, akkor reményünk lehet arra, hogy eljutunk az egyetlen eukarisztia ünneplésére az egy és egyetlen egyház egységében. Nem lehet tehát kisebb a cél, mint annak az egységnek az elérése, amelyet Krisztus már kezdettől fogva megadott egyházának. Hisszük, hogy a katolikus egyházban ez elveszíthetetlenül megvan, és reméljük, hogy folyamatosan gyarapodni fog.

Visszatekintve a katolikus ökumenizmus ötven esztendejére és a protestáns egységtörekvés száz évére, elmondhatjuk, hogy az ökumenikus mozgalom szíve éppen a keresztények egységéért végzett könyörgés és ima. Ez a lelki ökumenizmus, amely megteremtheti azt a légkört és kegyelmi pillanatot, hogy a szeretet párbeszédét követően hatékonyan tudjuk folytatni az igazság párbeszédét is, mivel nagyon sok olyan kötelék van, amely összekapcsolja a katolikusokat a többi kereszténnyel. Az ökumenikus szempont viszonylag újnak nevezhető a hitoktatásban, de az igehirdetésben is, s ezért nagyon fontos a hívek és papok ökumenikus nevelése, akik együtt dolgoznak a közös misszióban és az új evangelizációban.

Walter Kasper bíboros, miután befejezte mintegy tízéves szolgálatát a Pápai Egységtanács élén, számvetést állított össze, és kiadta *A gyümölcsök begyűjtése* című összegző kötetét, mely bemutatja a keresztény hit lényegi alapjait az ökumenikus párbeszédben. Három

nagyobb eredményt érdemes megemlíteni. Az egyik II. János Pál pápa felhívásának pozitív fogadtatása, amelyben 1995-ben az *Ut unum sint* enciklika 95. pontjában kifejezi vágyát, hogy legyen ökumenikus beszélgetések és tanulmányok tárgya, hogy ő, a pápa hogyan tudná péteri tisztségét ökumenikusan gyakorolni. A következő nagy esemény a katolikus-evangélikus Közös Nyilatkozat, amely 1999-ben a megigazulásról folytatott megegyezést tartalmazza. Nem csekély eredmény a 2009-ben megjelent *Anglicanorum coetibus*, mely dokumentum anglikánok csoportjai számára tette lehetővé a római katolikus egyházhoz való csatlakozást. Végül meg kell említeni az Ökumenikus Chartát (*Charta Oecumenica*), amely 2001-ben foglalta össze az európai keresztények számára a teljes egység felé való haladás lényeges szempontjait. Mivel az elmúlt ezer év sebeit nem lehet azonnal begyógyítani, ezért az egyházaknak folyamatos és kitartó munkája szükséges, hogy eljussunk a teljes igazságra, az összes keresztény kiengesztelődésére Krisztus egy és egyetlen egyházában.

Nyaralás

2010. július 19-25.-e között Csobánkán nyaralt a Ceferino evangelizációs csoport. A lelkület mellett jutott idő a kikapcsolódásra is

A Váci Egyházmegye cigány pasztorációs Irodája a Ceferino Ház, amelynek vezetője Dúl Géza atya. Idén nyáron Csobánkán az „Élet Házában” töltötte nyári szabadidős programját. Amelyet anyagilag támogatta a fentiekén túl a Szent Erzsébet Segítő Alapítvány és a Szent Jeromós Katolikus Bibliatársulat. Az evangelizációs csoport cigány és nemicigány testvérekből tevődik össze. Céljuk, hogy erősítsék és egyben példát is mutassanak a cigány-nemicigány együttélésről. A párbeszéd közös nyelve az evangélium. Az egyhetes nyaralás ideje alatt is kiemelt szerepet kapott a Biblia megszólaltatása magyar és cigány nyelven. A közösség úgy gondolja, hogy az egymás elfogadásának alapja, ha az evangélium ereje cigány nyelven is megszólal.

A közösség egyik cigány férfi tagja így fogalmazott „Cigányként ebben a csoportban érzem elsőként, hogy elfogadnak emberként. Nem sajnálnak azért, mert én csak egy „szegény cigány vagyok” és nem néznek le, mert én csak „cigány vagyok”, hanem az embert, Isten képmását látják bennem. Az embert akarják megérteni és szeretni bennem. Az, hogy cigány vagyok, az a többi nemicigánynak belőlem egy plusz, és az én szeretetem által ők is gazdagodnak. Ezért érzem jól magam a csoportban.”

A résztvevők egy csoportja Esztergomban

A csoport napi beosztásban közösen készítette el a reggelit, az ebédet és a vacsorát és készült fel a reggeli misére. Az egyhetes együttlét alatt jutott idő számos kikapcsolódást biztosító programra is, amit szintén a közösség saját maga szervezett meg. Lehetőség volt meglátogatni Szentendrért, ahol az óváros és a dunapart megtekintése mellett a közösség Szűz Mária iránti szeretetét, és tiszteletét fejezte ki a Blagovesztenszka szerb ortodox templomban. Érdekes volt látni, hogy bár külsőségében másnak tűnt, de lelkületében teljesen a magáénak érezte a közösség az ortodox templomot is. A keresztényi szeretet és összetartozás tanúsága is volt ez, hiszen mindegy, hogy cigány, nemcigány, katolikus, ortodox, mindannyian testvérek vagyunk az Úrban és adjunk hálát, hogy Isten ilyen sokszínűre teremtette a világot és sokféle képen tudunk Istenünkhöz, Jézus Krisztushoz imádkozni.

A hét egyik napja csak is a fürdőzésnek volt fenntartva, mindenki nagyon jól érezte magát, gyermek, felnőtt, idős egyaránt.

A záró program az Esztergomi Bazilika és a Főszékesegyházi Kincstár megtekintése volt. A Bazilika látványa nagyon lenyűgöző volt. A közös imádságot követte a kincstár pazar látványa. Többeket büszkeség töltött el, hogy egyházunk milyen mély tiszteletű hagyománnyal rendelkezik.

Az egyhetes együttlét abban erősítette a közösséget, hogy keresztényi küldetésünkben az egyik legfontosabb kötelesség napjainkban, hazánkban a társadalmi megbékélés. Tekintet nélkül arra, hogy milyen a származása, vallása, kora, anyagi helyzete, mindenkinek szüksége van a felebaráti szeretetre.

Pintér Szabolcs

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

„**BIBLIA ÉVE 2008 – Húsz éves a Bibliatársulat**” – A Biblia Éve során készült szöveges és képes beszámolókból, amelyeket a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat honlapján (www.bibliatarsulat.hu) összegyűjtöttünk, Tarjányi Béla összeállításában egy színes, reprezentatív kiadványt jelentetett meg Társulatunk. Mivel a Társulatunk éppen húsz évvel ezelőtt kezdte meg működését a Magyar Katolikus Egyházban, az ünnepi kötet áttekintést ad a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat két évtizedes tevékenységéről is. A **300 színes képpel** illusztrált album ára: 4800,- Ft. (Társulatunk alapító tagjai ajándékba kapják.)

A tartalomból: A Biblia Évek 2008 főbb eseményei – Társulatunk tevékenysége az elmúlt húsz évben – Részletes beszámoló a Biblia Évéről – Társulatunk közreműködése a Biblia Évében – További érdekességek a Biblia Évéről – Honlap kapcsolat-gyűjtemény ("linkek") a Biblia Évének eseményeiről.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten pénteken du. 5-6-ig a Bibliaközpontban **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába.

Az imaórák időpontja és az elmélkedések témája a pap-ság évében: júl. 16.: Jn 17,25-26; júl. 30.: Róm 12,3-8; aug. 13.: Róm 14,1-4; aug. 27.: Róm 15,7-13; szept. 10.: Ef 5,15-17; szept. 24.: Fil 4,4-7; okt. 8.: Kol 2,6-7; okt. 22.: Kol 3,12-15; nov. 5.: Kol 3,16-17; nov. 19.: 1 Tessz 4,2-6; dec. 3.: 1 Tessz 4, 6-8; dec. 17.: 1 Tessz 5, 23-25; dec. 28. (**kedd**): 1 Ján 1, 1-3; 2011. jan. 7.: 1 Ján 2, 7-8.

Szeretettel hívunk a közös imára (a helyszínen vagy a távolból bekapcsolódva) minden kedves társulati tagot és érdeklődőt!

HASZNOS AJÁNDÉKOK KARÁCSONYRA (IS)!

SZENTFÖLD – DVD – „JÉZUS SZÜLŐFÖLDJÉN MEGSZÓLAL AZ ÖRÖMHÍR” címmel jelent meg Társulatunk gondozásában legújabb DVD-nk. Az összeállítás (kb. 1000 színes kép) megtekintése során megcsodálhatjuk Jézus szülőföldjének nevezetes helyszíneit, közben kiváló művészek tolmácsolásában hallhatjuk az adott helyekhez kapcsolódó újszövetségi szövegeket (120 perc). *A DVD ára: 1600,- Ft.*

SZENT PÁL NYOMÁBAN – DVD – „A KÖVEK ÜZENETE” címmel jelent meg Társulatunk gondozásában egy igen érdekes összeállítás Szent Pállal kapcsolatban: Kránitz Mihály vetítettképes előadása a Pál apostollal kapcsolatos kis-ázsiai helyszínekről és emlékekről, Tarjányi Béla előadása Szent Pál apostolról (kísérő természeti képek a Pilis heggyvidékről) Sillye Jenő és társai három dala Szent Pálról (kísérő képek a Biblia Éve eseményeiről). *A DVD ára: 800,- Ft.*

A SZENTFÖLDÖN – JÉZUS LÁBA NYOMÁN – DVD

E DVD-n találkozhatunk a Szentfölddel, részletesebben azokkal a legfontosabb evangéliumi helyekkel, amelyeknek történetét az ásatások feltárták. Ezek igazolják az evangéliumi történetek valóságát. Az anyagot összeállította Tomka Ferenc. A képeket a Fokoláre atyák készítették 2007-es szentföldi utazásukon. Most ezt az anyagot szélesebb körű használatra adjuk, különös tekintettel a Biblia Évére. A technikai szerkesztés Rónaszéki László munkája. A szöveg elmondásában Rónaszéki Józsefné Tomka Mária segédkezett. *A DVD ára (szövegkönyvvel): 1.600,- Ft.*

JÉZUS ÖSVÉNY – DVD

A zarándokösvény felszentelése, beszédek (Juliusz Janus pápai nuncius, Mádl Ferenc elnök, Tarjányi Béla), képek, riportok. *A DVD ára: 800,- Ft.*

EGY CSODÁLATOS ORSZÁG: EGYIPTOM – DVD I

Vágvölgyi Éva felvételei. *A DVD ára: 800,- Ft.*

EGYIPTOM – A KAIRÓI MÚZEUM – DVD II

Vágvölgyi Éva felvételei. *A DVD ára: 800,- Ft.*

EGYIPTOM – SZENT ANTAL KOLOSTOR – DVD

Vágvölgyi Éva felvételei. *A DVD ára: 800,- Ft.*

ÉLETÜNK KRISZTUSSAL – DVD

Lelkigyakorlat a Biblia Évében – Tarjányi Béla három előadása az Egri Bazilikában (95p). DVD Dr. Gergely Péter felvételeivel (Csobánka). *A DVD ára: 800,- Ft.*

A BIBLIA SZEREPE LELKI FORMÁLÓDÁSUNKBAN

Tarjányi Béla előadása a kispapok és szerzetesnövendékek országos találkozóján. Központi Szeminárium, 2008. febr. 10. (50p). DVD helyszíni felvételekkel és színes természeti képekkel. *A DVD ára: 800,- Ft.*

MAGYARSÁGUNK ÉS A BIBLIA – CD

Három előadás a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara által szervezett konferencián (teológiai tanárok továbbképző konferenciája, 2008. jan. 28-29.) Nemeskürty István történész professzor: *Magyarságunk és a Biblia* (1 óra 58 perc); Vörös Győző egyiptológus: *Alexandria és a Biblia* (55p); Tarjányi Béla biblikus professzor: *A Vatikáni Kódex* (28p). Igényes érdeklődők számára ajánljuk beszerzését, meghallgatását, terjesztését. *A CD árà: 600,- Ft.*

IMRE BÁCSI ELBESZÉLI ÉLETÉT – DVD

Mócsy Imre S.J. atyáról: visszaemlékezések, fényképek, könyvek, videó, emlékünnepek, eredeti hangfelvételek. *A DVD ára: 800,- Ft.*

VÍZ, VÍZ, VÍZ – DVD

Vágvölgyi Éva elmékedése. Természeti fotók: Dr. Gergely Péter. Zongorán játszik: Tusa Erzsébet. *A DVD ára: 800,- Ft.*

MAGYAR SYDNEY – CD

Balás Béla katekézise, 2008. 07.19. *A CD ára: 600,- Ft.*

HITTANYA – DVD

Képek: Biblikus foglalkozások a Hittanyán, 2008. aug. 5. Hang: Tarjányi Béla előadása. *A DVD ára: 800,- Ft.*

A BIBLIA ÜNNEPE PÁPÁN – DVD

Pápai Református Kollégium, 2008. okt. 3. *A DVD ára: 800,- Ft.*

ISTEN SZAVA MEGSZÓLAL CIGÁNYUL – CD

János ev. 1-5. fejezete, felolvassa Pintér Szabolcs. *A CD ára: 800,- Ft.*

„TALÁLKOZÁSOM A SZENTÍRÁSSAL” DVD I

A Szentírással kapcsolatos személyes élményeiket, tapasztalataikat elmondják: Bíró László püspök, Kerekes Károly cisztercita atya, Nemeshegyi Péter és Vértesaljai László jezsuita atyák, Tomka Ferenc plébános, Varga Béláné Irénke nagymama, és Mihályi Angyalka katekéta. A személyes vallomásokot szép természeti felvételek vetítése közben hallgathatjuk meg. Mindez számítógépen és DVD-lejátszón egyaránt megtekinthető. *A DVD ára: 800,- Ft.*

„TALÁLKOZÁSOM A SZENTÍRÁSSAL” DVD II

A Szentírással kapcsolatos személyes élményeiket, tapasztalataikat elmondják: Erdő Péter bíboros, prímás, érsek, Márfi Gyula érsek, Zserdin Gellért püspök, Gyürki László kanonok, Takács Gyula professzor, Gelley Anna hitoktató és Riskó Mariann történelemtanár. Ezt követi még Székely János püspök három beszéde (Nagymaroson, az Unio Cleri közgyűlésén, a Sapientia Főiskola konferenciáján). A személyes vallomásokot szép természeti felvételek vetítése közben hallgathatjuk meg. Mindez számítógépen és DVD-lejátszón egyaránt megtekinthető. *A DVD ára: 800,- Ft.*

A DVD-k és CD-k megvásárolhatók a Bibliaközpontban:

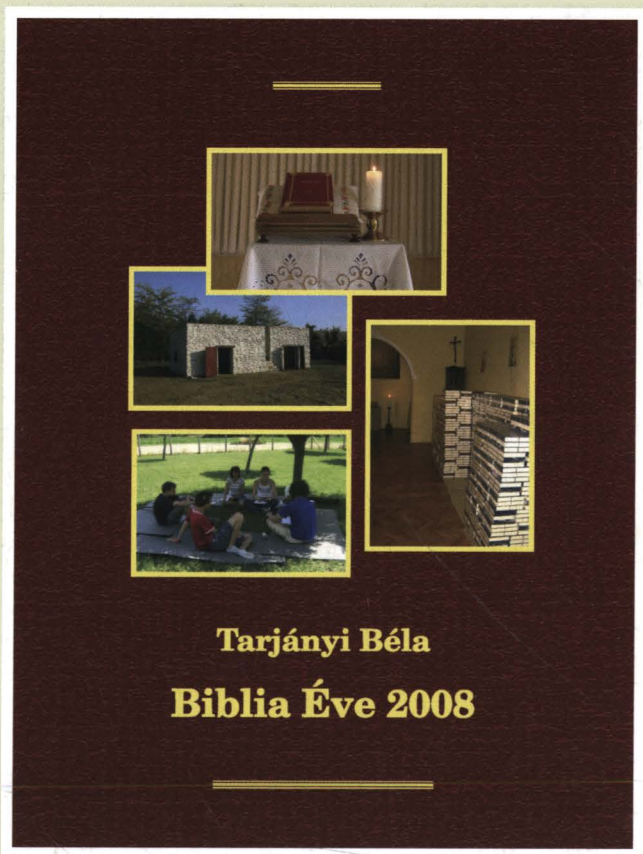
1066 Bp. Teréz krt. 28. I/6., nyitva: H-P 9-17.

megrendelhetők levélben vagy telefonon: 332-22-60

ill. e-mailben: jeromos@biblia-tarsulat.hu

Isten Szava

*Egy példány ára 250 Ft
az évi négy szám 1000 Ft (+ postaköltség)*

örökre megmarad
